

แนวทางการดำเนินงาน
โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร
และบวชศีลจารณิกาคฤหัสถ์อื่น

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
จัดพิมพ์ พ.ศ. ๒๕๕๔

แนวทางการดำเนินงาน
โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร
และบวชศีลจารวัตรภาคฤดูร้อน

ผู้จัดพิมพ์	กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม	
จำนวนพิมพ์	๓,๕๐๐ เล่ม	
ปีที่พิมพ์	พ.ศ. ๒๕๕๔	
ที่ปรึกษา	นายสด แดงเอียด	อธิบดีกรมการศาสนา
	นายจรูญ นราคร	รองอธิบดีกรมการศาสนา
	นายสุเทพ เกษมพรรณี	ผู้อำนวยการ
		สำนักพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม
	นายพิสิทธิ์ นິรัตติวงศกรณ	ผู้อำนวยการกองศาสนูปถัมภ์
	นางสาวภัคสุจีภรณ์ จิปีภพ	เลขานุการกรมการศาสนา
ผู้อำนวยการผลิต	นายพิสิทธิ์ นິรัตติวงศกรณ	
คณะผู้จัดทำ	นายวิเชียร อนันตศิริรัตน์	
	นางสาวสุณี หวังสันติตระกูล	
	นายประชา เขาวนวิวัฒนาพร	
	นางสาวญาณิศา หมู่พรหมมา	
	นายอนุกุล กลัดเงิน	
พิมพ์ที่	โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด ๗๙ ถนนงามวงศ์วาน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพมหานคร ๑๐๙๐๐ โทร. ๐-๒๕๖๑-๔๕๖๗ โทรสาร ๐-๒๕๗๙-๕๑๐๑ นายโชคดี ออสุวรรณ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๕๔	

คำนำ

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ดำเนินงานในการพัฒนา คุณธรรม จริยธรรมแก่ประชาชนในชาติ โดยการส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสอนทางศาสนาผ่าน โครงการและกิจกรรมในหลายรูปแบบ

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณี ภาคฤดูร้อน เป็นโครงการหนึ่งที่กรมการศาสนาให้การส่งเสริมและสนับสนุน ให้วัดจัดขึ้นในช่วงปิดเรียนภาคฤดูร้อน โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน รวมถึงประชาชนทั่วไปร่วมดำเนินงานและให้การสนับสนุนจำนวนมาก ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของโครงการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ตามวัตถุประสงค์ กรมการศาสนาจึงได้จัดทำ “แนวทางการดำเนินงาน โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อน” ฉบับนี้ขึ้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่วัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็น คู่มือในการจัดโครงการให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั่วประเทศ

กรมการศาสนาหวังว่า หนังสือฉบับนี้ สามารถอำนวยความสะดวก ให้แก่ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดโครงการดังกล่าวได้เป็นอย่างดี

(นายสด แดงเอียด)

อธิบดีกรมการศาสนา

สารบัญ

หน้า

คำนำ

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร และบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี	๑
แนวทางการดำเนินงานโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร และบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน	๖
การจัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล	๑๗
การจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจารีณี	๑๘
การจัดอบรม	๒๐
การรายงานผล	๒๒
หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)	๒๓
หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร	๒๔
ตารางประกอบโครงสร้างหลักสูตรศาสนศึกษา สำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)	๒๕
ตัวอย่างตารางเรียนประจำวัน	๒๖
ธรรม	๒๗
วินัย	๓๔
พุทธประวัติ	๓๖

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เทศนา	๔๐
ศาสนพิธี	๔๔
ภาวนา	๔๗
พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช ที่ ๑/๒๕๓๙	๕๐
ภาคผนวก	๕๓
ตัวอย่างกำหนดการพิธีบรรพชาอุปสมบท	๕๔
ตัวอย่างคำกล่าวรายงาน	๕๗
ตัวอย่างคำกล่าวถวายพระพรชัยมงคล	๖๐
ตัวอย่างคำกล่าวเปิดงาน	๖๒
แบบรายงานผลการดำเนินงาน	๖๔-๗๔
ตัวอย่างวุฒิบัตร	๗๕

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร

และบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติ

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน เป็นโครงการหนึ่งที่กรมการศาสนาดำเนินงานตามแผนงานการส่งเสริมและพัฒนาศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ส่งเสริมประชาชนกลุ่มเป้าหมายให้ได้รับความรู้เรื่องหลักธรรมทางศาสนา โดยการบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณี แล้วศึกษาหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เพื่อสร้างเสริมความรู้และประสบการณ์ชีวิต นำความรู้ที่ได้รับไปประพฤติปฏิบัติ เป็นการพัฒนาตนเองให้เป็นคนดีมีคุณธรรม พ่อแม่ ผู้ปกครอง และพุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสบำเพ็ญบุญกุศล ได้ใกล้ชิดกับวัดและพระศาสนา ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกของคนในครอบครัว พระสงฆ์ได้แสดงบทบาทในการอบรมสั่งสอนศีลธรรมแก่พุทธศาสนิกชน ประชาชนและหน่วยงานต่าง ๆ ในสังคม ได้มีส่วนร่วมในการจัดโครงการนี้ จึงเป็นการสร้างความรัก ความสามัคคี และความสามานฉันท์ของประชาชนในชาติ นำความสันติสุขมาสู่สังคม

กรมการศาสนา กำหนดให้โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน เป็นโครงการเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ซึ่งเป็นไปตามยุทธศาสตร์การดำเนินงาน

และพันธกิจเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์ตามวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน สนองนโยบาย
กระทรวงวัฒนธรรม และสนองนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาคุณธรรม
จริยธรรมสู่ประชาชน เพื่อพัฒนาคนในสังคมให้เป็นคนดีมีคุณภาพและเป็นการ
พัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

หลักการและเหตุผล

วันที่ ๒ เมษายน เป็นวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระ
เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
พิจารณาเห็นว่าเนื่องในโอกาสมหามงคลดังกล่าว พสกนิกรชาวไทยควรจักได้
แสดงออกถึงความจงรักภักดีต่อพระองค์ด้วยการบำเพ็ญความดีถวายพระราชกุศล
ด้วยเหตุที่พุทธศาสนิกชนชาวไทยถือว่าการบรรพชาอุปสมบท เป็นการแสดงความ
ความกตัญญูตถเวทิตาต่อบุพการีและผู้มีอุปการคุณอย่างสูง ได้ถือปฏิบัติ
สืบต่อกันมาเป็นเวลานาน จนกลายเป็นวิถีชีวิตและประเพณีอันดีงามของชาวไทย
ผู้ที่บรรพชาอุปสมบทจะได้รับการศึกษาและฝึกฝนอบรมตนเองตามหลักธรรม
คำสอนให้เป็นคนดีมีศีลธรรม สามารถที่จะนำความรู้ที่ได้รับมาใช้ปฏิบัติใน
ชีวิตประจำวันได้ แต่ด้วยสภาพของเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบันไม่เอื้ออำนวย
ให้กุลบุตรได้มีโอกาสศึกษาอบรมหลักธรรมในพระพุทธศาสนาได้มากนัก ดังนั้น
การจัดโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อน
จึงเป็นการสร้างโอกาสให้เด็กและเยาวชนของชาติได้รับการศึกษาหลักธรรม
คำสอนในพระพุทธศาสนาในช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม โดยปรารภวันมหามงคล
ดังกล่าว เป็นยุทธศาสตร์ในการเชิญชวนเด็ก เยาวชน และประชาชน
ให้เข้าร่วมกิจกรรมทางศาสนา

การนำเด็กและเยาวชนเข้ามารับการบรรพชาเป็นสามเณรอุปสมบท
เป็นพระภิกษุและบวชศีลจาริณี รับการฝึกฝนอบรมหลักธรรมคำสอนจาก
พระสงฆ์ จึงเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม เพิ่มพูนสติปัญญา สร้างจิตสำนึก

ค่านิยมที่ถูกต้องให้แก่เด็ก เยาวชน และประชาชนให้เป็นคนดีมีคุณภาพ
ตลอดถึงให้เห็นคุณค่าวัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงาม นำไปสู่การพัฒนาสังคม
และประเทศชาติที่ยั่งยืนถาวรสืบไป

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรม-
ราชกุมารี ในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพในวันที่ ๒ เมษายน
๒. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และศีลธรรมให้แก่
เด็ก และเยาวชน
๓. เพื่อส่งเสริมประเพณีการบรรพชาอุปสมบท

เป้าหมาย จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ รูป/คน (ปรับเปลี่ยนเป้าหมายตามโครงการ
ในแต่ละปี)

๑. บรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร จำนวน ๑๕๐,๐๐๐ รูป
๒. บวชศีลจาริณี จำนวน ๕๐,๐๐๐ คน

สถานที่ดำเนินการ ทุกจังหวัดทั่วประเทศ

ขั้นตอน/ระยะเวลาการดำเนินงาน

ที่	กิจกรรมที่จะดำเนินการ	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๑	อนุมัติโครงการ												
๒	ประสานสำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดและคณะสงฆ์												
๓	ประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ												
๔	ประชาสัมพันธ์												
๕	พิมพ์หนังสือคู่มือสำหรับพระภิกษุ สามเณรและศีลจาริณี - วุฒิปัตร์												

ที่	กิจกรรมที่จะดำเนินการ	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
	- แนวทางการดำเนินงาน - คู่มือทำวัตรเช้า-เย็น												
๖	จัดสรรเงินอุดหนุนค่าใช้จ่าย ในการจัดบรรพชาอุปสมบท และบวชศีลจารีณี การจัดอบรม การติดตามประเมินผลของจังหวัด (วัดส่วนภูมิภาคอินทาม่าน สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด)												
๗	จัดบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจารีณี และจัดอบรม												
๘	วัดและจังหวัดรายงานผลการ ดำเนินงานให้กรมการศาสนาทราบ												
๙	ติดตามประเมินผล/สรุปผลโครงการ												

หน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงาน

- ฝ่ายศาสนสงเคราะห์และส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา
กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด
- วัดที่จัดโครงการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

ตัวชี้วัดความสำเร็จ

ที่	ปัจจัยหลักแห่งความสำเร็จ	ตัวชี้วัดผลการดำเนินงานหลัก	เป้าหมายที่คาดว่าจะได้รับ
๑	เด็ก เยาวชน และประชาชน เข้าร่วมบรรพชาอุปสมบท และบวชศีลจารีณี	- เด็ก เยาวชน และประชาชน ที่เข้าร่วมกิจกรรม	จำนวน ๒๐๐,๐๐๐ รูป/คน
๒	เด็ก เยาวชน และประชาชน สามารถนำหลักธรรมมาปฏิบัติ ในชีวิตประจำวันได้อย่างต่อเนื่อง	- เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้รับความรู้ด้านหลักธรรม	ร้อยละ ๗๐

การประเมินผล

ที่	ดัชนีชี้วัดความสำเร็จ	วิธีวัดและประเมินผล	เครื่องมือที่ใช้ประเมินผล
๑	จำนวนผู้เข้าร่วมบรรพชาอุปสมบท และบวชศีลจาริณี ไม่น้อยกว่า ๒๐๐,๐๐๐ รูป/คน	๑. จากการรายงานผลของจังหวัด	แบบรายงาน
		๒. จากการสำรวจของกรม	แบบสำรวจ
		๓. จากการสอบถาม	แบบประเมิน

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑. เด็ก เยาวชน และประชาชนได้ศึกษาเรียนรู้หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา สามารถนำมาใช้ปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้
๒. พ่อแม่ ผู้ปกครอง และพุทธศาสนิกชนได้มีโอกาสเข้าวัดบำเพ็ญบุญ และปฏิบัติธรรม
๓. ประเพณีการบรรพชาอุปสมบทได้รับสืบทอด

แนวทางการดำเนินงาน
โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร
และบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน

รูปแบบของกิจกรรม

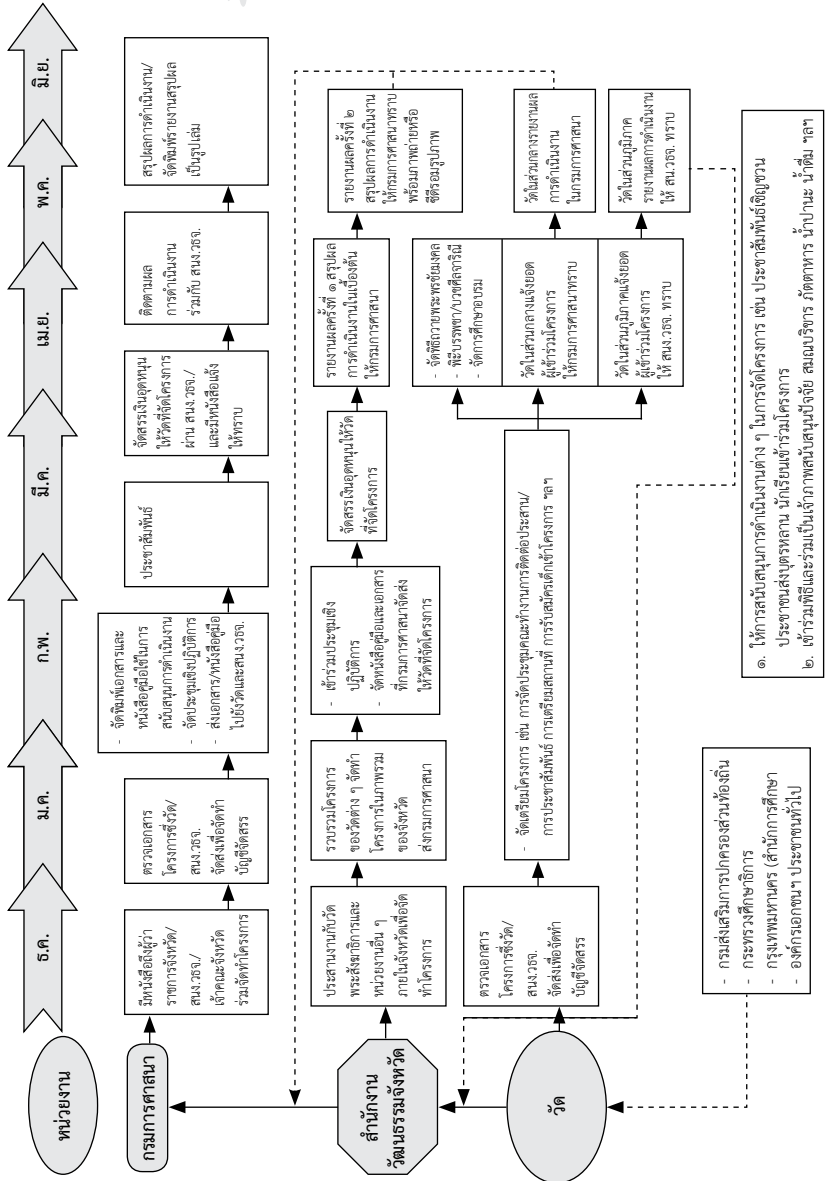
โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน มีกิจกรรม ๓ รูปแบบ คือ

๑. การบรรพชาสามเณร
๒. การอุปสมบท
๓. การบวชศีลจารีณี (ชีพรามัญ)

การจัดโครงการ สามารถจัดกิจกรรมได้ทั้ง ๓ รูปแบบ หรือจัดกิจกรรมแบบใดแบบหนึ่งก็ได้ ที่สำคัญคือ ต้องจัดให้มีการศึกษาอบรม การกำหนดชื่อโครงการสามารถใช้ตามรูปแบบของกิจกรรม เช่น หากจัดบรรพชาสามเณรเพียงอย่างเดียว ใช้ชื่อโครงการว่า “โครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน” หากจัดอุปสมบทพระภิกษุ ใช้ชื่อว่า “โครงการอุปสมบทภาคฤดูร้อน” หากจัดบวชศีลจารีณี ก็ใช้ชื่อว่า “โครงการบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน” (หรือชื่อโครงการ อื่น ๆ ตามความนิยมของท้องถิ่น เช่น โครงการบวชเนกขัมมจารี เป็นต้น) สำหรับชื่อที่กรมการศาสนากำหนดไว้เป็นชื่อโครงการในภาพรวมเนื่องจากการดำเนินการทุกกิจกรรม

กระบวนการดำเนินงาน

หมายเหตุหน่วยงานที่ร่วมดำเนินการ

๑. กรมการศาสนา
๒. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
๓. สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด
๔. สำนักงานเจ้าคณะอำเภอ
๕. สำนักงานเจ้าคณะตำบล
๖. วัดที่จัดโครงการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค
๗. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุน และประชาชนทั่วไป
 - ๗.๑ กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
 - ๗.๒ องค์การบริหารส่วนจังหวัด
 - ๗.๓ ประชาสัมพันธ์จังหวัด
 - ๗.๔ เทศบาล
 - ๗.๕ องค์การบริหารส่วนตำบล
 - ๗.๖ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 - ๗.๗ สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร
 - ๗.๘ โรงเรียน, สถานศึกษา
 - ๗.๙ หน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน
 - ๗.๑๐ ประชาชนทั่วไป

๑. กรมการศาสนา

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
กรมการศาสนา	๑. เป็นศูนย์อำนวยการกลางในการจัดโครงการ ทำหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายคณะสงฆ์ และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงบริการข้อมูลต่าง ๆ ให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย		
	๒. มีหนังสือถึงผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด และเจ้าคณะจังหวัด เพื่อขอความอนุเคราะห์และขอความร่วมมือในการประสานกับวัดต่าง ๆ ในพื้นที่ และจัดทำโครงการในภาพรวมของจังหวัด	๑-๓๐ พ.ย.	
	๓. จัดพิมพ์เอกสาร และหนังสือคู่มือสนับสนุนการดำเนินงาน ประกอบด้วยโปสเตอร์ แผ่นพับ วุฒิบัตร คู่มือปฏิบัติงานโครงการ หลักสูตรศาสนศึกษาระยะสั้น คู่มือทำวัตรเช้า-เย็น จัดส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพื่อนำไปถวายวัดที่จัดโครงการ	ภายในเดือนกุมภาพันธ์	
	๔. จัดสรรเงินอุดหนุนให้วัดที่จัดโครงการ (ในส่นภูมิภาคจัดสรรให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดดำเนินการ) พร้อมกับมีหนังสือแจ้งให้วัด และสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทราบ	ภายในเดือนกุมภาพันธ์	
	๕. จัดทำสปอตโทรทัศน์เผยแพร่ประชาสัมพันธ์	๑ มี.ค.-๒๐ มี.ค.	
	๖. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการ	ก่อน ๑๕ มี.ค.	(๒ วัน)

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
	๗. จัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล พิธีเปิดโครงการและพิธีบรรพชาอุปสมบท ณ วัดในสวนกลาง	๑-๑๐ เม.ย.	
	๘. ออกติดตามประเมินผล ร่วมกับ สนง.วธ.จังหวัด	๑-๓๐ เม.ย.	
	๙. สรุปผลการดำเนินงาน/จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม	๓๐ มิ.ย.	

๒. สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑. เป็นศูนย์อำนวยการจัดโครงการในส่วนภูมิภาคทำหน้าที่ประสานงานกับฝ่ายคณะสงฆ์ และหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น รวมถึงบริการข้อมูลต่างๆ ให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย		
	๒. ติดต่อประสานกับเจ้าคณะจังหวัดและวัดภายในจังหวัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการจัดทำโครงการ	๑ พ.ย.-๑๕ ธ.ค.	
	๓. รวบรวมรายละเอียดโครงการของวัดต่าง ๆ พร้อมทั้งจัดทำโครงการในภาพรวมของจังหวัดส่งให้กรมการศาสนา	ภายใน ๑๕ ม.ค.	
	๔. เข้าร่วมประชุมเชิงปฏิบัติการตามที่กรมการศาสนามีหนังสือแจ้ง	ตามที่กรมการศาสนา กำหนด	
	๕. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนเยาวชนให้ร่วมโครงการ และประสานขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่างๆ รวมถึงประชาชนทั่วไปร่วมสนับสนุนการดำเนินงาน	๒๕ ก.พ.- ๓๐ เม.ย.	

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
	๖. จัดสรรหนังสือ และเอกสารต่าง ๆ ที่กรมการศาสนาจัดส่งมาให้ เช่น หลักสูตร โปสเตอร์ แผ่นพับ วุฒิบัตร เป็นต้น ให้วัดที่จัดโครงการ	ภายในวันที่ ๑๕ มี.ค.	
	๗. จัดทำแบบรายงานผล ส่งให้วัดที่จัดโครงการ	๒๕-๓๐ ก.พ.	
	๘. จัดสรรเงินอุดหนุนให้วัดที่จัดโครงการ ประสานกับวัดในการขอรับเงินอุดหนุน และเบิกจ่ายให้วัดให้เสร็จสิ้นภายในงวดที่ ๒	ภายในวันที่ ๓๐ มี.ค.	
	๙. ร่วมจัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล และร่วมพิธีบรรพชาอุปสมบท และบวชศีลจารีณ ณ วัด ภายในจังหวัด ตามความความสะดวก	๑-๑๐ เม.ย.	
	๑๐. รายงานผล ครั้งที่ ๑ แจ้งผลการดำเนินงานเบื้องต้น ให้กรมการศาสนา	๑-๑๕ เม.ย.	ดูแบบรายงานในภาคผนวก
	๑๑. ออกติดตามประเมินผล (ร่วมกับกรมการศาสนา)	๑-๓๐ เม.ย.	
	๑๒. ส่งแบบสอบถามประเมินผลให้วัดที่จัดโครงการและเก็บส่งคืนกรมการศาสนา (ถ้ามี)	๑-๓ เม.ย.	บางจังหวัด
	๑๓. รายงานผล ครั้งที่ ๒ ส่งแบบรายงานผล ครั้งที่ ๒ ของวัดที่จัดโครงการทุกวัด พร้อมกับสรุปผลการดำเนินงาน ให้กรมการศาสนา	๑-๒๐ พ.ค.	ดูแบบรายงานในภาคผนวก

๓. สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
สำนักงาน เจ้าคณะจังหวัด	๑. เจ้าคณะจังหวัดเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ ในการจัดโครงการภายในจังหวัด		
	๒. ให้ความอนุเคราะห์วัดที่จัดโครงการ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด รวมถึงหน่วยงานอื่น ที่มาติดต่อประสานงาน	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๓. แจ้งวัดที่จัดโครงการผ่านเจ้าคณะอำเภอ ขอความร่วมมือจัดสงฆ์ละเอียดย โครงการแบบรายงานผลต่าง ๆ ส่งให้ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๔. พิจารณาตรวจสอบการจัดโครงการ ของวัดภายในจังหวัด	๑-๓๐ เม.ย.	
	๕. เจ้าคณะจังหวัดให้ความอนุเคราะห์ ลงนามในวุฒิบัตรโครงการ แก้ววัดต่าง ๆ	๑-๓๐ เม.ย.	
	๖. กำกับ ดูแล วัดที่จัดโครงการภายใน จังหวัด ให้คำปรึกษา แนะนำแก้ววัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นให้การดำเนินงานเป็นไป ด้วยความเรียบร้อย		

๔. สำนักงานเจ้าคณะอำเภอ

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
สำนักงาน เจ้าคณะจังหวัด	๑. ให้ความอนุเคราะห์วัดที่จัดโครงการ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด หรือนักวิชาการวัฒนธรรม	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
	ประจำอำเภอ รวมถึงหน่วยงานอื่น ที่มาติดต่อประสานงาน		
	๒. แจ้งวัดที่จัดโครงการ ขอความร่วมมือ จัดส่งรายละเอียดโครงการ แบบรายงานผล ต่าง ๆ ส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๓. พิจารณาตรวจสอบการจัดโครงการของวัด ภายในอำเภอ	๑-๓๐ เม.ย.	
	๔. กำกับ ดูแล การจัดโครงการของวัด ในเขตอำเภอที่ปกครอง ให้คำปรึกษา แนะนำแก่วัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาอุปสรรค ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้การดำเนินงาน เป็นไปด้วยความเรียบร้อย		

๕. สำนักงานเจ้าคณะตำบล

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
สำนักงาน เจ้าคณะตำบล	๑. ให้ความอนุเคราะห์วัดที่จัดโครงการ และเจ้าหน้าที่จากสำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัด หรือนักวิชาการวัฒนธรรม ประจำอำเภอ รวมถึงหน่วยงานอื่น ที่มาติดต่อประสานงาน	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๒. แจ้งวัดที่จัดโครงการ ขอความร่วมมือ จัดส่งรายละเอียดโครงการ แบบรายงานผล ต่าง ๆ ส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๓. พิจารณาตรวจสอบการจัดโครงการของวัด ภายในตำบล	๑-๓๐ เม.ย.	
	๔. กำกับ ดูแล วัดที่จัดโครงการภายในตำบล ให้คำปรึกษา แนะนำแก่วัด และหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา อุปสรรคต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ให้การ ดำเนินงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อย		

๖. วัตถุประสงค์โครงการ

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
วัตถุประสงค์โครงการ	๑. จัดทำรายละเอียดโครงการส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดหรือนักวิชาวัฒนธรรมประจำอำเภอ โดยผ่านการพิจารณาเห็นชอบของเจ้าคณะปกครองระดับเหนือขึ้นไปถึงเจ้าคณะจังหวัด (วัดในส่วนกลางส่งกรมการศาสนาโดยตรง)	๑ พ.ย. - ๑๕ ม.ค.	
	๒. เตรียมจัดโครงการตามวิธีการและขั้นตอนการดำเนินงาน เช่น การจัดประชุม คณะทำงานการติดต่อประสานงาน การประชาสัมพันธ์ เตรียมสถานที่ บุคลากร งบประมาณ การรับสมัครเด็ก เข้าร่วมโครงการ เป็นต้น	๑๕ ธ.ค. - ๒๕ มี.ค.	
	๓. ส่งแบบขอรับเงินอุดหนุน แบบตอบรับเงินอุดหนุนพร้อมหลักฐาน ให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดตามที่กำหนด (วัดในส่วนกลางส่งแบบให้กรมการศาสนาโดยตรง)	ก่อน วันที่ ๒๐ มี.ค.	การเบิกจ่าย ต้องเสร็จสิ้น ภายใน ๓๐ มี.ค.
	๔. จัดพิธีถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี, พิธีบรรพชาอุปสมบทและหรือบวชศีลจาริณี	๑ เม.ย. (วันเดียวกับ จัดพิธีบวช)	
	๕. แจ้งผลการดำเนินงาน ครั้งที่ ๑ ให้กรมการศาสนาทราบ (วัดในส่วนภูมิภาคแจ้งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด)	หลังจากจัดพิธี บรรพชาอุปสมบท ไม่ต้องรอให้เสร็จสิ้น โครงการ ไม่เกิน ๑๐ เม.ย.	ดูแบบ รายงาน ในภาคผนวก
	๖. จัดการศึกษาอบรมตามหลักสูตร และปกครองดูแลผู้ร่วมโครงการตามระยะเวลาที่กำหนด	๑-๓๐ เม.ย.	

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
	๗. จัดทำสอบถามประเมินผลตามที่สำนักงานวัฒนธรรมสงขลา และเก็บคืนสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (ถ้ามี)		
	๘. จัดพิธีมอบวุฒิบัตร แก่ผู้เข้าร่วมโครงการ		
	๙. แจ้างผลการดำเนินงาน ครั้งที่ ๒ พร้อมภาพถ่ายกิจกรรม หรือซีดีรอมรูปภาพส่งสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด (วัดในส่วนกลางส่งให้กรมการศาสนาโดยตรง)	๑-๑๐ พ.ค.	คู่มือรายงานในภาคผนวก

๗. หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนและประชาชนทั่วไป

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
๑. กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น	๑. แจ้างหน่วยงานในสังกัดร่วมสนับสนุนวัดที่จัดโครงการในพื้นที่	ตามระยะเวลาที่กำหนดของโครงการ	
๒. องค์การบริหารส่วนจังหวัด	๒. ประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักเรียนในสังกัดเข้าร่วมบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจารีณี และเชิญชวนประชาชนหรือร่วมสนับสนุนโครงการ	๑ ม.ค.-๒๐ มี.ค.	
๓. ประชาสัมพันธ์จังหวัด			
๔. เทศบาล...	๓. ร่วมเป็นเจ้าภาพในการจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจารีณี		
๕. องค์การบริหารส่วนตำบล			
๖. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๔. เข้าร่วมพิธีถวายพระพรชัยมงคล พิธีบวช พิธีมอบวุฒิบัตรหรือพิธีอื่นๆ ตามกิจกรรมของโครงการที่วัดจัดขึ้น	๒๕ มี.ค.- ๓๐ เม.ย.	
	๕. ร่วมเป็นเจ้าภาพ ถวายภัตตาหาร น้ำปานะ เครื่องดื่มในแต่ละวัน หรืออุปกรณ์การเรียนการสอน		

หน่วยงาน	กระบวนการดำเนินงาน	ระยะเวลา	หมายเหตุ
๗. สำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา ๘. สำนักงานการศึกษา กทม. ๙. โรงเรียน สถานศึกษา ๑๐. หน่วยงานอื่น ทั้งภาครัฐ และเอกชน ๑๑. ประชาชนทั่วไป	๖. ให้การสนับสนุนงบประมาณ หรือสนับสนุนด้านอื่น ๆ แก่วัด ที่จัดโครงการตามความเห็นสมควร		

การจัดพิธีถวายพระพรชัยมงคล

เนื่องจากโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ประการแรก คือ เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ดังนั้น ในการจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจาริณี ในขั้นตอนแรกของพิธีการ ต้องจัดให้ผู้เข้าร่วมโครงการและผู้มาร่วมพิธี ได้ร่วมถวายพระพรชัยมงคลแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นการเฉลิมพระเกียรติแด่พระองค์ท่าน จากนั้นจึงประกอบพิธีบรรพชาอุปสมบท หรือบวชศีลจาริณี ในลำดับต่อไป

การจัดพิธี เช่นเดียวกับการจัดงานพิธีทั่วไป แต่เนื่องจากเป็นพิธีการที่เกี่ยวข้องกับสถาบันพระมหากษัตริย์ จึงควรจัดเตรียมการจัดพิธีให้เรียบร้อยและสมพระเกียรติ เช่น การประดับตกแต่งสถานที่ วัสดุอุปกรณ์เครื่องใช้ในพิธีการจัดเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติงานในพิธี เป็นต้น

การจัดสถานที่

สถานที่ประกอบพิธีอาจจะใช้ในพระอุโบสถ หรือศาลาการเปรียญก็ได้ เนื่องจากจะต้องจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทต่อเนื่องกันไป หากไม่สะดวกจะจัดในห้องประชุม หรือจัดเต็นท์ปะรำพิธีก็ได้ มีการตกแต่งประดับบริเวณให้สวยงามตามความเหมาะสม มีส่วนประกอบที่สำคัญ คือ

๑. ขาดั่งสำหรับประดิษฐานพระฉายาลักษณ์ หรือพระสาทิสลักษณ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี จัดโต๊ะหมู่ด้านหน้าพระฉายาลักษณ์ ประดับแจกันดอกไม้ พานพุ่มให้สวยงาม พระฉายาลักษณ์จะตั้งบนโต๊ะหมู่ตัวกลางแถวบนก็ได้ วางพานรูปเทียนแพ และกรวยกระพวงดอกไม้ ที่โต๊ะหมู่ตัวกลาง แถวกลาง

๒. จัดโต๊ะหมู่บูชาพระ แจกันดอกไม้ หรือพานพุ่ม ธูปเทียน สำหรับบูชาพระรัตนตรัย

๓. อาสนะสำหรับประธานพิธีฝ่ายสงฆ์ อาสนะพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา ๑๐ รูป

๔. ที่นั่งสำหรับประธานพิธีฝ่ายฆราวาส ผู้ร่วมงาน

๕. อุปกรณ์เครื่องใช้ต่าง ๆ เช่น เครื่องขยายเสียง เป็นต้น

การประกอบพิธีถวายพระพรชัยมงคล

- ข้าราชการแต่งชุดสากล หรือชุดสุภาพ (กรณีมีสิ่งของพระราชทาน เช่น ไตรพระราชทาน หากประธานในพิธี เป็นข้าราชการให้แต่งชุดปกติขาว)

- ให้นำคและผู้ร่วมงานทุกคน พร้อมกันในห้องประชุมหรือบริเวณพิธี ก่อนถึงเวลาที่กำหนด

- เมื่อถึงเวลาทุกคนยืนขึ้น ประธานในพิธีลุกขึ้นเดินไปที่โต๊ะหมู่บูชา เจ้าหน้าที่ส่งเทียนชนวนให้ ประธานจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง ลุกขึ้นหันไปทางพระฉายาลักษณ์ ถวายความเคารพ (คำนับ) แล้วกลับไปนั่งที่ประธาน

- พิธีกรอาราธนาศีล ทุกคนรับศีล จบแล้ว

- กล่าวรายงานต่อประธานพิธี (รายงานความเป็นมา วัตถุประสงค์ของโครงการ ฯลฯ เชิญประธานประกอบพิธีถวายราชสักการะและเปิดงานตามลำดับ)

- ประธานพิธีฝ่ายฆราวาส ลุกจากที่นั่งไปยืนที่ด้านหน้าโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระฉายาลักษณ์ (ทุกคนในที่ประชุมนั้นยืนขึ้น)

- ประธานเปิดฝากรวยที่ครอบกระทงดอกไม้บนธูปเทียนแพ หน้าพระฉายาลักษณ์ วางไว้ด้านข้าง ถอยออกมาถวายความเคารพ (คำนับ) พร้อมกับผู้ที่ประชุมอยู่ในที่นั้น

- ประธานกล่าวสดุดีถวายพระพรชัยมงคลจบแล้ว ถวายความเคารพพร้อมกัน (จากนั้นดนตรีบรรเลงเพลงมหาชัย พร้อมกับพระสงฆ์เจริญชัยมงคลคาถา) จบแล้วถวายความเคารพพร้อมกันอีกครั้งหนึ่ง ประธานกลับไปนั่งที่เป็นอันเสร็จพิธีถวายพระพรชัยมงคล (ดูตัวอย่างกำหนดการ คำกล่าวถวายพระพรชัยมงคล คำกล่าวรายงาน และคำกล่าวเปิดงานในภาคผนวก)

การจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจาริณี

กระทำต่อเนื่องกับพิธีถวายพระพรชัยมงคล หลังจากเสร็จพิธีถวายพระพรชัยมงคล และประธานฝ่ายฆราวาสกล่าวเปิดงานแล้ว โดยเริ่มพิธีตามขั้นตอนดังนี้

- ประธานพิธี ข้าราชการผู้ใหญ่ ผู้มีเกียรติ รวมถึงพ่อแม่ ผู้ปกครอง มอบผ้าไตรแก่นาค
- จากนั้นทำพิธีบรรพชาสามเณร โดยประธานพิธีฝ่ายสงฆ์ให้การบรรพชา จบแล้ว
- ประธาน ข้าราชการผู้ใหญ่ และผู้แทนประชาชน ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์
- พระสงฆ์อนุโมทนา ประธานกรวดน้ำ รับพร จบแล้ว
- ประธานพิธีฝ่ายฆราวาสกราบลาประธานพิธีฝ่ายสงฆ์ ประธานในพิธี และทุกคนในที่นั้นลุกขึ้นยืน หันหน้าไปทางพระฉายาลักษณ์ ถวายความเคารพ พร้อมกัน เป็นอันเสร็จพิธีบรรพชาสามเณร

ในการจัดพิธีบรรพชาอุปสมบทนี้ หากมีผู้ประสงค์จะอุปสมบทพระภิกษุจำนวนมาก มักจะจัดพิธีบรรพชาสามเณรในภาคเช้า จากนั้นจึงจะทำพิธีอุปสมบทในภาคบ่าย สำหรับการบวชศีลจาริณี อาจจะกระทำต่อเนื่องจากพิธีบรรพชาสามเณร หรือแยกไปทำพิธีต่างหากก็ได้ ดูตามความเหมาะสม

การจัดการอบรม

การจัดการศึกษาอบรม ถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการจัดโครงการวัดที่จัดโครงการต้องจัดการศึกษาอบรมผู้เข้าร่วมโครงการให้ได้รับการเรียนรู้หลักธรรมคำสอนในพระพุทธศาสนา และวิชาความรู้อื่น ๆ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติตามความเหมาะสม ให้ผู้บรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจาริณีได้ปฏิบัติศาสนกิจตามระเบียบของวัดนั้น ๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ ทั้งนี้กรมการศาสนาได้จัดพิมพ์หนังสือสำหรับใช้เป็นแนวทางในการจัดอบรม และเป็นคู่มือสำหรับการปฏิบัติศาสนกิจของผู้เข้าร่วมโครงการ จำนวน ๒ เล่ม คือ

๑. หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)
๒. คู่มือทำวัตรเช้า-เย็น สำหรับพระภิกษุสามเณรและศีลจาริณี

การใช้หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)

หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน) เป็นหลักสูตรที่คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์เรียบเรียงขึ้น ประกอบด้วยวิชาธรรมวินัย พุทธประวัติ เทศนา ศาสนพิธี และภาวนา ซึ่งจะมีจุดประสงค์เฉพาะวิชารายการศึกษา กำหนดไว้แต่ละวิชา ใช้เวลาเรียน ๓๐ วัน แต่ในการจัดอบรมพระภิกษุสามเณร หรือศีลจาริณีตามโครงการนี้ บางวัดอาจจะใช้ระยะเวลาเพียง ๑๕-๒๐ วัน ไม่สามารถจะนำหลักสูตรดังกล่าวมาใช้ในการเรียนการสอนได้ทั้งหมด ดังนั้น ผู้สอนสามารถที่จะคัดเลือกหัวข้อธรรมะบางเรื่องมาใช้อบรมให้เหมาะสมวัยของเด็ก และพอดีกับระยะเวลาที่กำหนดไว้ในโครงการของวัดนั้น ๆ ทั้งนี้ ขอให้เน้นการนำหลักธรรมมาใช้ปฏิบัติในชีวิตจริง

การใช้หนังสือคู่มือทำวัตรเช้า-เย็น

หนังสือคู่มือทำวัตรเช้า-เย็น ฉบับของกรมการศาสนา ใช้ได้ทั้ง พระภิกษุสามเณร อุบาสก อุบาสิกา เป็นหนังสือสวดมนต์แปล ส่วนงานแปล จะไม่ตรงกับหนังสือสวดมนต์ฉบับอื่น ดังนั้น ในการใช้สวดมนต์อาจจะสวดแบบ แปลหรือไม่แปลก็ได้ พระอาจารย์ผู้สอนควรอธิบายความหมายของ คำแปลเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเพิ่มเติม หรือหากทางวัดมีแบบสวดมนต์ทำวัตร เช้า-เย็นอยู่แล้ว ก็ให้ใช้แบบสวดมนต์ของทางวัด ก็จะสะดวกกว่า

นอกจากนี้ ในหนังสือคู่มือทำวัตรเช้า-เย็น ยังมีวิธีบรรพชาอุปสมบท คำขานนาคที่ผู้บวชต้องท่องจำ พิธีบวชศีลจาริณี และบทสวดมนต์อื่น ๆ ที่ ผู้บวชใหม่ต้องศึกษาและต้องใช้ปฏิบัติในกิจวัตรประจำวัน

ในการจัดการอบรมทางวัดอาจจะจัดให้สามเณรและศีลจาริณีได้รับความรู้เรื่องอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม โดยเชิญวิทยากรมาบรรยายพิเศษ ในบางโอกาส สำหรับหนังสือดังกล่าวข้างต้น กรมการศาสนาได้จัดส่งให้สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อแจกจ่ายวัดที่จัดโครงการ วัดในส่วนภูมิภาค สามารถติดต่อขอรับได้ที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด วัดในส่วนกลางขอรับ ได้ที่กรมการศาสนา

การออกวุฒิบัตร

หลังจากสิ้นสุดการอบรมแล้ว กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม มอบวุฒิบัตรแก่ผู้ผ่านการอบรมทุกคน ให้วัดที่จัดโครงการได้ออกวุฒิบัตร ในนามของกรมการศาสนา ใช้ข้อความตามที่กำหนดไว้ ผู้ลงนามในวุฒิบัตร กำหนดไว้ ๒ ท่าน คือ เจ้าคณะจังหวัด และอธิบดีกรมการศาสนา (ดูตัวอย่าง ข้อความในภาคผนวก) สำหรับในวุฒิบัตรขอรับได้ที่สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ในการมอบวุฒิบัตรให้มอบในวันสุดท้ายของการอบรม หรือวันปิดโครงการ โดยจัดพิธีมอบวุฒิบัตร นิมนต์พระเถระผู้ใหญ่เป็นประธานในพิธี

กฏรายนงานผล

การรายงานผลเป็นเรื่องที่สำคัญประการหนึ่งในการจัดโครงการ เนื่องจากเป็นข้อมูลที่บ่งบอกถึงผลสำเร็จของการดำเนินงาน ได้รับความทราบโดยทั่วกัน เป็นหลักฐานสำหรับตรวจสอบอ้างอิงในการติดตามประเมินผลของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนโครงการ และเป็นผลงานของวัดที่จัดโครงการโดยตรง ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขในโอกาสต่อไป กรรมการศาสนาจึงขอความอนุเคราะห์จากทุกวัดที่จัดโครงการ และขอความร่วมมือจากสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดได้จัดทำแบบรายงานส่งให้กรรมการศาสนาทราบภายในเวลาที่กำหนด คือ ใ้รายงานผลการดำเนินงาน จำนวน ๒ ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ ๑ เป็นการรายงานผลเบื้องต้น ให้แจ้งเพียงจำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ โดยแจ้งหลังจากจัดพิธีบรรพชาอุปสมบท หรือบวชศีลจาริณี ไม่ต้องรอให้เสร็จสิ้นโครงการ ให้วัดที่จัดโครงการจัดทำแบบรายงาน ครั้งที่ ๑ ส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภายในวันที่ ๑๐ เมษายน (อาจจะแจ้งผลการดำเนินงานทางโทรศัพท์ หรือโทรสารก็ได้) และให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด รวบรวมแบบรายงานของวัด พร้อมกับสรุปผลการดำเนินงานส่งกรรมการศาสนา ภายในวันที่ ๑๕ เมษายน (ดูแบบรายงานผลในภาคผนวก)

ครั้งที่ ๒ เป็นการรายงานผลที่สมบูรณ์ หลังจากเสร็จสิ้นโครงการ ให้วัดที่จัดโครงการจัดทำแบบรายงาน ครั้งที่ ๒ ส่งให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดภายในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม และให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดรวบรวมแบบรายงานของวัด พร้อมกับสรุปผลการดำเนินงานส่งกรรมการศาสนา ภายในวันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๕๓ (ตามแบบรายงานผลในภาคผนวก)

หมายเหตุ วัดในส่วนกลางให้ส่งแบบรายงานให้กรรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรมโดยตรง หรือทางโทรสารหมายเลข ๐ ๒๔๒๒ ๘๗๙๔

หลักสูตรศาสนศึกษา
สำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)

หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตร

๑. หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น ใช้เวลาเรียน ๒๐ วัน วันละ ๕ คาบ ส่วนวันและเวลาที่เหลือเว้นไว้สำหรับประกอบกิจกรรมอื่น ๆ

๒. ตารางการเรียนการสอน ให้ปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม แต่ควรศึกษาครบตามรายวิชาในหลักสูตร

ตารางประกอบโครงสร้าง
หลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้น (๓๐ วัน)

ลำดับที่	วิชา	จำนวนหน่วยการเรียนรู้
๑	ธรรม	๔๘ คาบ
๒	วินัย	๑๒ คาบ
๓	พุทธประวัติ	๑๖ คาบ
๔	เทศนา	๘ คาบ
๕	ศาสนพิธี	๘ คาบ
๖	ภavana	๘ คาบ
	รวม	๑๐๐ คาบ

หมายเหตุ จำนวน ๑ คาบ เท่ากับ ๕๐ นาที

ตัวอย่างตารางเรียนประจำวัน

วัน/เวลา	๐๙.๐๐-๐๙.๕๐ น.	๐๙.๕๐-๑๐.๔๐ น.	พัก	๑๓.๓๐-๑๔.๒๐ น.	๑๔.๒๐-๑๕.๑๐ น.	พัก	๑๕.๒๐-๑๖.๑๐ น.
๑	วินัย	ธรรม		ศาสนพิธี	พุทธประวัติ		ธรรม
๒	ธรรม	วินัย		เทศนา	ธรรม		พุทธประวัติ
๓	ศาสนพิธี	ธรรม		ธรรม	วินัย		ธรรม
๔	วินัย	ธรรม		ศาสนพิธี	ธรรม		เทศนา
๕	ธรรม	วินัย		พุทธประวัติ	ศาสนพิธี		ธรรม
๖	ธรรม	ภาวนา		พุทธประวัติ	ธรรม		ธรรม
๗	ธรรม	วินัย		เทศนา	พุทธประวัติ		ธรรม
๘	ธรรม	ศาสนพิธี		พุทธประวัติ	ธรรม		ภาวนา
๙	ธรรม	ภาวนา		ธรรม	วินัย		ศาสนพิธี
๑๐	ธรรม	วินัย		ศาสนพิธี	ธรรม		ภาวนา
๑๑	วินัย	ภาวนา		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๒	ธรรม	ธรรม		เทศนา	ธรรม		พุทธประวัติ
๑๓	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		ศาสนพิธี
๑๔	ธรรม	ธรรม		ธรรม	วินัย		ภาวนา
๑๕	วินัย	ธรรม		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๖	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		วินัย
๑๗	ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ	ธรรม		ภาวนา
๑๘	ธรรม	ธรรม		เทศนา	พุทธประวัติ		ธรรม
๑๙	เทศนา	ธรรม		ธรรม	ธรรม		พุทธประวัติ
๒๐	ธรรม	ธรรม		ธรรม	พุทธประวัติ		ธรรม

๑. ธรรม

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้จักเข้าใจความหมาย คุณค่า และความสำคัญ และเกิดความเลื่อมใสมีศรัทธาที่ประกอบด้วยปัญญาอย่างมั่นคงในพระรัตนตรัย
๒. ให้มองเห็นความเป็นเหตุเป็นผล และความเป็นระบบแห่งหลักธรรมในพระพุทธศาสนา สอดคล้องกับธรรมชาติของธรรมชาติ และมองเห็นภาพรวมของพระพุทธศาสนา
๓. ให้รู้ตระหนักถึงความจำเป็น และเกิดจิตสำนึกที่จะพัฒนาตน และพัฒนาสังคมตามแนวทางแห่งหลักธรรม
๔. ให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมพื้นฐานของพระพุทธศาสนา พอที่จะนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อม และสถานการณ์ และเป็นพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น
๕. ให้มีทักษะในการคิดและปฏิบัติอย่างถูกต้องตามหลักธรรม เพื่อให้เป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนอบรมแล้วอย่างประณีต เป็นศาสนทายาทที่ดี และเป็นสมาชิกที่มีคุณค่าของพระศาสนาและสังคม

ศึกษาหลักธรรมที่ควรรู้ ทั้งในส่วนสภาวะธรรมและหลักธรรมทั่วไป
ดังนี้

ส่วนที่ ๑ หลักธรรมพื้นฐาน ๑๘ คาบ

๑.๑ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับหลักการทั่วไป

ของพระพุทธศาสนา ๒ คาบ

๑. หลักทั่วไปของพระพุทธศาสนา ตามนัยแห่งพุทธพจน์
ในพระธรรมบทคาถาว่า พหุ เว สรณิ ынติ ฯปาฯ (ขุ.ธ.๒๕/๒๔/๔๐) เน้นการ
เชื่อมโยงจากศรัทธาในพระรัตนตรัย และการถึงพระรัตนตรัยเป็นสรณะ
สู่การปฏิบัติด้วยปัญญาตามหลักอริยสัจ ๔

๒. หัวใจของพระพุทธศาสนา ตามนัยแห่งพระโอวาทปาติโมกข์
คาถาว่า สพพปาปสฺส อกรรมิ ฯปาฯ (ขุ.ธ.๒๕/๒๔/๓๙) ในฐานะเป็นบทสรุป
แห่งหลักปฏิบัติในพระพุทธศาสนา

๓. สัทธิธรรม ๓ คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ และความสัมพันธ์
ระหว่างองค์ธรรมทั้ง ๓

๑.๒ พระรัตนตรัยและไตรสรณคมน์ ๒ คาบ

๑. ความหมายและความสำคัญของพระรัตนตรัยและ
ไตรสรณคมน์

๒. พุทธคุณ ๒

- อตฺตหิตสมบัตติ
- ปฺรหิตสมบัตติ

๓. พุทธคุณ ๓

- ปัญญาคุณ

- วิสุทธิคุณ
- กรุณาคุณ

๔. พุทธจริยา ๓
- โลกัตถจริยา
 - ญาตัตถจริยา
 - พุทธัตถจริยา

๑.๓ ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับอริยสัจ ๔ ๒ คาบ

๑. ความหมายของอริยสัจ ๔ แต่ละข้อ
๒. อริยสัจ ในฐานะหลักการแก้ปัญหาตามแนวทางของเหตุ

และผล

๓. ความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลระหว่างอริยสัจ ๔ และ เหตุผลในการเรียงลำดับเช่นนั้น

๔. กิจในอริยสัจ ๔

๑.๔ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๑ ๓ คาบ

๑. ชั้นที่ ๕
๒. ไตรลักษณ์

๑.๕ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๒ ๔ คาบ

๑. ตัณหา ๓
๒. กรรม
 - ความหมายของกรรม ความดี-ความชั่ว กุศล-อกุศล บุญ-บาป
 - กรรม ๒ คือ กุศลกรรมและอกุศลกรรม
 - กรรม ๓ คือ กายกรรม วจีกรรม มโนกรรม

๑.๖ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๓ ๒ คาบ

- ๑. นิพพาน ภาวะไร้ทุกข์ คือ นิโรธ ที่เป็นสุขอย่างสูงสุด
- ๒. อริยบุคคล ๔ คือ พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี

พระอรหันต์

๑.๗ หลักธรรมสำคัญที่เนื่องในอริยสัจ ข้อที่ ๔ ๓ คาบ

- ๑. มรรคมีองค์ ๘ และมรรคในฐานะเป็นมัชฌิมาปฏิปทา
- ๒. หลักธรรมที่แสดงนัยย่อแห่งมรรค
 - ไตรสิกขา
 - บุญกิริยาวัตถุ ๓ บุญกิริยาวัตถุ ๑๐
 - สติปัฏฐาน ๔
 - อิทธิบาท ๔

**ส่วนที่ ๒ หลักธรรมที่ควรทราบเพิ่มเติม (เน้นความเข้าใจ
ในความหมาย คุณค่า และการนำมาใช้ประโยชน์
ในชีวิตจริง)** ๑๘ คาบ

๒.๑ ธรรมที่เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนดี ๓ คาบ

- ๑. ธรรมมีอุปการะมาก ๒
- ๒. ธรรมอันทำให้งาม ๒
- ๓. สัมปยุตธรรม ๗

๒.๒ ธรรมเพื่อสร้างสันติสุขในสังคม ๓ คาบ

- ๑. ธรรมคุ้มครองโลก
- ๒. บุคคลหาได้ยาก ๒
- ๓. พรหมวิหาร ๔

๒.๓ สภาวธรรมฝ่ายอุศล-กุศลบางหมวดที่ควรทราบ ๓ คาบ

๑. อุกฺศลมูล ๓ และกุศฺลมูล ๓
๒. ทุจฺจิต ๓ และสุจฺจิต ๓
๓. อุกฺศลกรรมบถ ๑๐ และกุศฺลกรรมบถ ๑๐

๒.๔ ธรรมที่เป็นหลักในการดำเนินชีวิตให้เจริญอกงาม ๓ คาบ

๑. วุฑฺฒิ ๔
๒. จักฺร ๔
๓. อิทธิบาท ๔

๒.๕ ธรรมเพื่อปิดกั้นโทษภัยและเสื่อมเสีย ๒ คาบ

๑. อคฺติ ๔
๒. อนันตริยกรรม ๕

๒.๖ ธรรมเพื่อเป็นหลักประกันชีวิตที่ดีงาม
และมีความเป็นอิสระ ๒ คาบ

๑. อริยทรัพย์ ๗
๒. โลกธรรม ๘

๒.๗ ธรรมเพื่อความรู้อย่างเข้าใจและถือเอาประโยชน์ได้อย่างถูกต้อง
จากพระศาสนา ๒ คาบ

๑. ลักษณะตัดสินธรรมวินัย ๘
๒. ธัมมัสสวนานิสงส์ ๕

ส่วนที่ ๓ ศึกษาโอวาทานุศาสนี (แนวทางความประพฤติและ
ความรับผิดชอบของพระภิกษุสามเณร) ๓ คาบ

๓.๑ คำศัพท์ที่ใช้เรียกพระภิกษุสามเณร
และความหมาย ๑ คาบ

๑. พระภิกษุสามเณร สมณะ บรรพชิต

๒. พระสงฆ์และความแตกต่างระหว่างคำว่า ภิกษุ กับสงฆ์
ภิกษุสงฆ์กับอริยสงฆ์ คำอื่น ๆ เช่น มุนี

๓. ความหมายของการบวช

๓.๒ หน้าที่ของภิกษุสามเณรต่อตนเอง-
พระศาสนา-สังคม ๒ คาบ

๑. ปาฏิหาริย์ ๔

๒. อันตรายของพระภิกษุ สามเณรผู้บวชใหม่ ๔

๓. หลักทั่วไปในการปฏิบัติต่อประชาชน

- การสร้างปสาทะ

- ความเป็นผู้ไม่มีภัย

- การให้ธรรมทาน

- ความเป็นผู้นำทางจิตและทางสติปัญญา

ส่วนที่ ๔ ศึกษาคหิปฏิบัติ (ข้อปฏิบัติเพื่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม
และร่วมสร้างสรรค์สังคมที่มีสันติสุข) ๑๒ คาบ

๔.๑ หลักธรรมพื้นฐานสำหรับสาธุชน ๔ คาบ

๑. คีล ๕

๒. ฆราวาสธรรม ๔

๓. อบายมุข ๔, ๖

๔. ทิศ ๖

๔.๒ หลักธรรมเพื่อพื้นฐานในการทำหน้าที่

ของคฤหัสถ์

๑ คาบ

- ประโยชน์เกิดแต่การถือโศกทรัพย์ (โศกาทิยะ ๔)

๔.๓ หลักธรรมเพื่อความเจริญรุ่งเรืองของชีวิต

และสังคัม

๕ คาบ

๑. ทิฏฐธัมมิกัตถประโยชน์ ๔

๒. สัมปรายิกัตถประโยชน์ ๔

๓. สุขของคฤหัสถ์ ๔

๔. สังคหัตถุ ๔

๕. ตระกูลอันมั่งคั่งจะตั้งอยู่นานเพราะสถาน ๔ และกุลจิรัฏฐิติธรรม ๔

ฐิติธรรม ๔

๔.๔ หลักธรรมเพื่อความเจริญมั่นคงและสงบสุขของบ้านเมือง

(ธรรมสำหรับพระมหากษัตริย์

และผู้ปกครองบ้านเมือง)

๑ คาบ

๑. อธิปไตย ๓

๒. ทศพิธราชธรรม ๑๐

๔.๕ หลักธรรมสำหรับอุบาสก อุบาสิกา

๑ คาบ

๑. มิจฉาฉนนิชชาหรืออภินิชาฉนนิชชา ๕

๒. สมบัติของอุบาสก ๕

๒. วินัย

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้พระวินัยขั้นพื้นฐาน พอที่จะประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้อง และรักษาได้ในฐานะเป็นพระภิกษุสามเณรที่ดี
๒. ให้มีความสำนึกตระหนักในสัญญา ที่จะระมัดระวังสำรวมตน ในพระวินัย ให้เป็นที่ตั้งแห่งความเลื่อมใสของประชาชน และมีศีลจารวัตร ที่จะส่งเสริมความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงามแห่งสงฆ์ ทำตนให้เป็นสังฆโสภณ
๓. ให้มีจิตสำนึกในความมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อกิจส่วนร่วม และประโยชน์สุขแห่งสงฆ์ เคารพสงฆ์ และตระหนักในบทบาทของตน ในการร่วมเสริมสร้างความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนา
๔. ให้มีความรู้ในหลักแห่งพระวินัย พอเป็นพื้นฐานสำหรับการศึกษาค้นคว้าให้กว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

รายการศึกษา

ศึกษาพุทธบัญญัติว่าด้วยระเบียบแบบแผนของสงฆ์ ทั้งส่วนอาทิ
พรหมจรรย์และอภิธมาจาร ดังนี้

๑๒ คาบ

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับพระวินัย

๒ คาบ

๑. ความหมายของวินัยและคำที่เกี่ยวข้อง คือ ศีล วัตร สิกขาบท อาทิพรหมจรรย์ และอภิสงฆาจาร
๒. วัตถุประสงค์ของการบัญญัติพระวินัย
๓. อานิสงส์พระวินัย

๒. สิกขาบทในปาติโมกข์ (ศีล ๒๒๗)

เพียงให้รู้ข้อที่จะปฏิบัติ

๖ คาบ

๑. ปาราชิก ๔
 ๒. สังฆาทิเสส ๑๓
 ๓. อนิยต ๒
 ๔. นิสสัคคียปาจิตตีัย ๓๐
 ๕. ปาจิตตีัย ๙๒
 ๖. ปาฏิเทสนียะ ๔
 ๗. เสขียวัตร ๗๕
 ๘. อธิกรณสมณะ ๗
๓. ข้อปฏิบัติเบื้องต้นเกี่ยวกับอภิสงฆาจาร เพียงให้เข้าใจ
ความมุ่งหมาย และรู้จักปฏิบัติตนได้ถูกต้อง
๑. ข้อปฏิบัติเกี่ยวกับร่างกาย (กายบริหาร)
 ๒. การจำพรรษา การลงอุโบสถ ปวารณา และกฐิน
๔. วัตรที่พึงทราบ
๑. อุปัชฌายวัตรและอาจริยวัตร
 ๒. อโคจร

๓. พุทธประวัติ

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้เกิดความซาบซึ้งในพุทธกิจและพุทธจริยวัตร เสริมศรัทธาในคุณพระรัตนตรัยให้หนักแน่นมั่นคง
๒. ให้รู้เข้าใจและสำนึกตระหนักในบทบาทและคุณูปการของพระพุทธศาสนา ต่อการแก้ไข ปรับปรุง สร้างสรรค์ พัฒนาวัฒนธรรมของสังคมและอารยธรรมของมนุษยชาติ บังเกิดความมั่นใจในคุณค่า และความสำคัญของพระพุทธศาสนา และมองเห็นความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันทำนุบำรุงให้เจริญมั่นคงยิ่งขึ้นไป
๓. ให้รู้เข้าใจและรู้จักวิเคราะห์เหตุปัจจัยแห่งความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนาในอดีต เพื่อเป็นแบบอย่างและเป็นบทเรียนในการที่จะทำหน้าที่รับผิดชอบสร้างสรรค์ความเจริญมั่นคงของพระพุทธศาสนาสืบไป
๔. ให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติพระพุทธเจ้า ประวัติของพระอริยสาวก และบุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนาและความเป็นมาของพระพุทธศาสนา พอเป็นพื้นฐานของการศึกษาค้นคว้ากว้างขวางให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้นไป

รายการศึกษา

ศึกษาพระประวัติของพระพุทธเจ้าและความเป็นมาของพระพุทธศาสนาเท่าที่ชาวพุทธทั่วไปควรทราบ โดยสังเขปดังนี้ ๑๖ คาบ

๑. พุทธประวัติ ๖ คาบ

๑. สภาพแวดล้อมแห่งชีวิตจิตใจและสังคมในชมพูทวีป ภายใต้อิทธิพลของศาสนาพราหมณ์

๒. ชาตัญญิ ลำดับพระวงศ์ และการประสูติของเจ้าชายสิทธัตถะ

๓. วัยเยาว์ พระนินัสย การศึกษา และชีวิตตามวิถีแห่ง กามสุขัลลิกานุโยค

๔. การออกผนวช การบำเพ็ญเพียร ทุกกรกิริยาตามวิถีแห่ง อตตกิลมณานุโยค

๕. ตรัสรู้ ปฐมเทศนา ปฐมสาวก การประดิษฐานพระพุทธศาสนาในแคว้นมคธ วัดเวฬุวัน และวัดเชตวัน การตั้งภิกษุณีสงฆ์

๒. สาวกประวัติ ๓ คาบ

ศึกษาประวัติของพระสาวกที่เป็นกำลังสำคัญในการประกาศพระศาสนา

๑. พระสารีบุตรและพระมหาโมคคัลลานะ

๒. พระมหากัสสปะ พระอุบาลี พระอานนท์

๓. พระมหาปชาบดีโคตมี อนาถบิณฑิกเศรษฐี วิสาขามหา

อุบาลี

- ๓. **ความเป็นมาของพระพุทธศาสนา** ๑ คาบ
 - ๑. ประวัติการสังคายนา โดยสัมพันธ์กับการถือธรรมวินัยเป็นศาสนา
 - ๒. ประวัติพระพุทธศาสนาตั้งแต่หลังปรินิพพานเข้าสู่ประเทศไทย
- ๔. **พระพุทธศาสนาในยุคปัจจุบัน** ๑ คาบ
 - ๑. ความสำคัญของพระพุทธศาสนาในฐานะศาสนาประจำชาติ
 - พระพุทธศาสนา คือ ศาสนาของประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศ
 - พระพุทธศาสนา คือ รากฐานสำคัญของวัฒนธรรมไทย
 - พระพุทธศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจ ทำให้เกิดความสามัคคีในหมู่คนไทย
 - พระพุทธศาสนาเป็นสถาบันคู่ชาติไทย
 - พระพุทธศาสนาเป็นหลักนำทางในการพัฒนาชาติไทย
 - ๒. การปกครองคณะสงฆ์ ๑ คาบ
 - การปกครองคณะสงฆ์ในอดีต
 - การปกครองคณะสงฆ์ในปัจจุบัน
 - ๓. สมณศักดิ์และสมเด็จพระสังฆราช ๑ คาบ
 - ความหมายของสมณศักดิ์
 - จุดมุ่งหมายของการแต่งตั้งสมณศักดิ์
 - การสถาปนาสมเด็จพระสังฆราช
 - ๔. การศึกษาของคณะสงฆ์ ๑ คาบ
 - ประวัติการศึกษาคำสอนของพระพุทธศาสนา
 - การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกธรรม

- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกบาลี
- การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
- การศึกษาระดับอุดมศึกษา

๕. สถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน ๑ คาบ

- วิเคราะห์สถานการณ์พระพุทธศาสนาในปัจจุบัน สาเหตุและแนวโน้มภายใต้การรักษพระพุทธศาสนา
- วิเคราะห์ความเจริญและความเสื่อมของพระพุทธศาสนา
- วิเคราะห์สถานพระพุทธศาสนาในอนาคตและแนวโน้มที่ควรจะเป็น

๖. ความรู้เรื่องพระไตรปิฎก ๑ คาบ

- ความหมายของพระไตรปิฎก
- การแบ่งหมวดหมู่ของพระไตรปิฎก
- การสังคายนาพระไตรปิฎก
- อานิสงส์การเรียนรู้พระไตรปิฎก

๔. เทคนิค

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้มีทักษะในการคิดและการสื่อสาร สามารถแสดงออกซึ่งความรู้ความเข้าใจในทางพระพุทธศาสนาอย่างได้ผล
๒. ให้มีประสบการณ์และสร้างเสริมความชำนาญชัดเจน ในการถ่ายทอดความรู้ทางพระพุทธศาสนาและในการเผยแพร่ธรรม
๓. ให้ได้ความรู้ความเข้าใจด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา กว้างขวาง ลึกซึ้ง และชัดเจนยิ่งขึ้น จากการฝึกคิด ไตร่ตรอง ค้นคว้า และ แยกแยะขยายความ ในการพยายามเขียนถ่ายทอดแสดงออกแก่ผู้อื่น
๔. ให้สามารถบรรยาย อธิบาย ขยายความ หรือชี้แจงประเด็น ปัญหาที่ยากหรือลึกซึ้งให้เข้าใจง่ายชัดเจนอย่างเป็นเหตุเป็นผล และน่าสนใจ และสามารถนำเสนอหลักธรรม โดยประยุกต์ให้เหมาะสมกับปัญหาและสภาพแวดล้อมตามยุคสมัย ด้วยความรู้เท่าทันต่อปัจจัยรอบด้านที่เกี่ยวข้อง

รายการศึกษา

เรียนรู้วิธีอ่านและเขียนภาษามคธ เรียนรู้โดยทรงจำพุทธศาสนา-
สุภาษิต ฝึกเขียน พุท อธิบาย ขยายความ ตามที่กำหนด ศึกษาพุทธศาสนา-
สุภาษิต เพิ่มเติม ๘ คาบ

๑. เรียนรู้วิธีอ่านและเขียนภาษามคธ

๒. เรียนรู้โดยทรงจำพุทธศาสนสุภาษิต ๑๐ บท ดังต่อไปนี้

๑. อตตาทิ อตตโน นาโถ.

(จฺ.ธ.๒๕/๒๒/๓๖)

ตนแลเป็นที่พึ่งของตน

๒. วิริเยน ทุกฺขมจฺเจติ.

(จฺ.สุ.๒๕/๓๑๑/๓๖๑)

คนล่องทุกข์ได้เพราะความเพียร

๓. อชฺฐรายํ น ฺยุณฺชติ.

(จฺ.ชา.๒๗/๑๘๑๙/๓๕๕)

บัณฑิตไม่ทำสิ่งมิใช่ฐานะ

๔. จิตฺตํ ทนฺตํ สุขาวหํ.

(จฺ.ธ.๒๕/๑๓/๑๙)

จิตที่ฝึกแล้วนำสุขมาให้

๕. สุขฺชา สงฺฆสฺส สามคฺคี.

(จฺ.อิติ.๒๕/๑๙๗/๒๓๘)

ความพร้อมเพรียงของหมู่ทำให้เกิดสุข

๖. กลฺยาณการี กลฺยาณํ ปาปการี จ ปาปกํ.

(สํ.ส.๑๕/๙๐๓/๓๓๓)

ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

๗. อปปมาโท อมตํ ปทํ.

(ขุ.ธ.๒๕/๑๒/๒๘)

ความไม่ประมาทเป็นทางไม่ตาย

๘. สุตสูสํ ลภเต ปณณํ อปฺปมตฺโต วิจฺกฺขโณ.

(สํ.ส.๑๕/๘๔๕/๓๑๖)

ผู้ไม่ประมาทพิจารณาตั้งใจฟัง ย่อมได้ปัญญา

๙. ฌมฺมจารี สุขํ เสติ.

(ขุ.เถร.๒๖/๓๕๙/๓๓๕)

ผู้ประพฤติธรรมย่อมอยู่เป็นสุข

๑๐. อโมฆํ ทิวสํ กยิรา.

(ขุ.เถร.๒๖/๓๕๙/๓๓๕)

เวลาแต่ละวันอย่าให้ผ่านไปเปล่า

๓. ศึกษาพุทธศาสนสุภาษิตเพิ่มเติมอีก ๑๐ บท ดังต่อไปนี้

๑. อกตํ ทุกฺกภูํ เสยฺยํ.

(สํ.ส.๑๕/๒๓๙/๖๘ ขุ.ธ.๒๕/๙๑/๕๖)

ความชั่วไม่ทำเสียเลยดีกว่า

๒. นตฺถิ สนฺติปรี สุขํ.

(ขุ.ธ.๒๕/๒๕/๔๒)

ไม่มีความสุขที่ยิ่งกว่าความสงบ

๓. สึลํ โลเก อนุตฺตรํ.

(ข.ชา.๒๗/๘๖/๒๘)

ศีลเป็นเยี่ยมในโลก

-
๔. ยี่ เวย์ อุปนยหนติ เตสุปสมมติ.
(นัย.ขุ.จ.๒๕/๑๑/๑๕)
เวรย่อมระงับด้วยการไม่จองเวร
 ๕. ปณณา นรานิ รตนัง.
(สั.ส.๑๕/๑๖๑/๕๐)
ปัญญาเป็นรัตนะของนรชน
 ๖. สุกุสสึ วชชมณเณสึ อตตโน ปน ทุกุทสึ.
(ขุ.จ.๒๕/๒๙/๕๘)
ความผิดของผู้อื่นเห็นง่าย แต่ของตนเห็นยาก
 ๗. สุขา สทุธา ปตัญญูจิตา.
(ขุ.จ.๒๕/๓๓/๕๙)
ศรัทธาตั้งมั่นแล้วนำสุขมาให้
 ๘. ทุกุโข พาเลหิ สงคโม.
(ขุ.ชา.นวก.๒๗/๑๒๙๑/๒๖๕)
สมาคมกับคนพาลนำทุกข์มาให้
 ๙. น มียยมานสส ภวานติ ตาณา.
(ม.ม.๑๓/๔๕๑/๔๑๒ ขุ.เถร.๒๖/๓๘๘/๓๗๘)
เมื่อถึงเวลาตายไม่มีใครช่วยได้
 ๑๐. สจจัม เว อมตา วาจา.
(สั.ส.๑๕/๘๔๖ ขุ.ส.๒๕/๓๑๑/๓๖๑)
คำสัตย์แลเป็นวาจาไม่ตาย

๕. คำสอนพิธี

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้เข้าใจและสามารถปฏิบัติศาสนพิธีที่เป็นประเพณีนิยมทั่วไป วัฒนธรรมของชาวพุทธไทยได้อย่างถูกต้อง เรียบร้อย งดงาม
๒. ให้รู้เข้าใจความหมายและความมุ่งหมายของศาสนพิธี และปฏิบัติศาสนพิธีด้วยความสำนึกตระหนักที่จะให้ผลตามความมุ่งหมาย
๓. ให้รู้เข้าใจและปฏิบัติกิจกรรมในวันสำคัญและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมประเพณีไทยได้อย่างถูกต้อง
๔. ให้รู้จักปฏิบัติตนในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วมและเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมสืบทอดวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา

รายการศึกษา

ศึกษาประเพณีเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาที่ควรรู้ พร้อมทั้งเรียนรู้ และฝึกปฏิบัติศาสนพิธีเฉพาะส่วนที่ใช้กันเป็นสามัญ พอให้ปฏิบัติตนได้ ถูกต้อง และช่วยจัดเตรียมได้

๘ คาบ

๑. ความหมายและความมุ่งหมายของศาสนพิธี ๑ คาบ

๑. ความหมายของศาสนพิธี (กิจกรรมที่จัดขึ้นอย่างมีวิธีการเป็นแบบแผน เพื่อให้เกิดความพร้อมเพรียง พร้อมใจ และน้อมนำความรู้สึกศักดิ์สิทธิ์ หรือเห็นความสำคัญที่จะต้องตั้งใจปฏิบัติอย่างจริงจัง)

๒. ความมุ่งหมายที่พึงทราบ

- เพื่อเป็นการฝึกความมีระเบียบวินัยเป็นเบื้องต้นแห่งศีล
- เพื่อเป็นเครื่องเตรียมจิตให้ตระหนักถึงความสำคัญของกิจกรรมที่จะทำต่อไป
- เพื่อความพร้อมเพรียงเป็นอันเดียวกันของหมู่คณะหรือที่ประชุม
- เพื่อความเรียบร้อย งดงาม เป็นที่ตั้งแห่งปสาทะทำให้เกิดปีติปราโมทย์และความชื่นชมประทับใจ
- เพื่อเป็นส่วนประกอบช่วยเสริมการเผยแผ่ธรรม
- เพื่อเป็นเครื่องนำเข้าสู่การปฏิบัติที่สูงขึ้นไป ในการบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา

๒. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับศาสนพิธี

๑. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับบุญกิริยาวัตถุ ๓

๒. ความหมายและความแตกต่างของศาสนพิธี ที่นิยมจำแนกเป็นกุศลพิธี บุญพิธี ทั้งงานมงคลและงานอวมงคล ทานพิธี และปกิณณกพิธี

๓. การปฏิบัติตนในฐานะอุบาสก

๓ คาบ

เรียนรู้และฝึกปฏิบัติเกี่ยวกับการกราบ การไหว้ การบูชาพระ การประเคน การกรวดน้ำ การอาราธนาศีล ๕ การอาราธนาพระปริตร การอาราธนาธรรม การตักบาตร การถวายสังฆทาน การถวายผ้าป่า และกฐิน การจัดสถานที่บำเพ็ญกุศล การนิมนต์ ไบพวารณา

๔. ความรู้ความเข้าใจและการปฏิบัติตนเกี่ยวกับวันสำคัญ และเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนาและทางวัฒนธรรมประเพณีของ ชาวพุทธไทย โดยเน้นการปฏิบัติด้วยความรู้เข้าใจความหมาย ความมุ่งหมาย และทำให้เกิดคุณค่าที่แท้จริงทางจิตใจ และทางวัฒนธรรม ๓ คาบ

๑. วันและเทศกาลสำคัญทางพระพุทธศาสนา

- วันมาฆบูชา
- วันวิสาขบูชา
- วันอาสาฬหบูชา
- วันอัฐมีบูชา
- วันเข้าพรรษา
- วันออกพรรษา
- เทศกาลกฐิน

๒. วันสำคัญทางวัฒนธรรมของชาวพุทธไทย

- วันสงกรานต์
- วันสารท
- วันลอยกระทง

๖. ภาวนา

จุดประสงค์เฉพาะวิชา

๑. ให้รู้เข้าใจหลักการทั่วไป และหลักปฏิบัติเบื้องต้นแห่งสมถภาวนา และวิปัสสนาภาวนา พร้อมทั้งความหมายของคำศัพท์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และสามารถแยกให้เห็นความแตกต่างหลากหลาย
๒. ให้รู้จักแยกได้ ระหว่างหลักการที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกับวิธีการ และรูปแบบการปฏิบัติที่อาจแตกต่างกันหลากหลาย
๓. ให้ฝึกปฏิบัติให้มาก ทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียน จนเกิดความคุ้นชินเป็นปกตินิสัย และได้รับผลอย่างน้อยเกิดความรู้สึกสงบ โปร่งเบา และพอใจ เป็นพื้นฐานของการปฏิบัติยิ่ง ๆ ขึ้นไป
๔. ให้เห็นความสัมพันธ์อย่างอิงอาศัย และเสริมกันระหว่างปริยัติ กับปฏิบัติที่จะนำไปสู่ผลที่มุ่งหมาย คือ ปฏิวจร
๕. ให้รู้จักนำความรู้ในหลักการและวิธีปฏิบัติแห่งการเจริญภาวนา ไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ศึกษาหลักการและหลักปฏิบัติเบื้องต้นแห่งสมถภาวนา และ
วิปัสสนาภาวนา และฝึกปฏิบัติพอสมควรที่จะให้เห็นคุณค่าและได้รับ
ประโยชน์สุข พอเป็นพื้นฐานของความเจริญงอกงามในการปฏิบัติธรรม

๘ คาบ

**๑. ความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับความหมายและสาระสำคัญของ
ภาวนา**

๑. การจำแนกความหมายและความแตกต่างระหว่างภาวนา ๒
คือ สมถภาวนาและวิปัสสนาภาวนา

๒. ความหมายของกรรมฐาน พร้อมทั้งนัยที่แตกต่างและที่ใช้
แทนกันได้ กับคำว่า ภาวนา คือ สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน

๓. ความหมายและความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับองค์ธรรมสำคัญ
ในการเจริญภาวนา โดยเฉพาะสมาธิ สติสัมปชัญญะ และปัญญา

**๒. บุพภาคแห่งการปฏิบัติ และรูปแบบที่เกื้อกูลต่อการเจริญ
ภาวนา**

๑. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกรรมฐาน ๔๐ เพียงแค่พอให้รู้ว่า
มีข้อปฏิบัติมากหลายที่จะเลือกได้ให้เหมาะกับจริตในการบำเพ็ญสมถภาวนา

๒. บุพภาคแห่งการปฏิบัติ เริ่มแต่การแสวงหากัลยาณมิตร
จนถึงพิธีสมาทานกรรมฐาน

๓. การนั่งสมาธิหรือการนั่งคู้บัลลังก์

๔. การจงกรม

๓. เรียนรู้และฝึกปฏิบัติตามหลักสติปัฏฐาน ๔ พอเป็นแนวทางในการเจริญวิปัสสนาภาวนา

๑. กายานุปัสสนาสติปัฏฐาน
๒. เวทนานุปัสสนาสติปัฏฐาน
๓. จิตตานุปัสสนาสติปัฏฐาน
๔. ธัมมานุปัสสนาสติปัฏฐาน

๔. การนำความรู้ในหลักการและประสบการณ์จากการเจริญสมาธิ และเจริญสติสัมปชัญญะไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

พระบัญชาสมเด็จพระสังฆราช

ที่ ๑/๒๕๓๙

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรศาสนศึกษา สำหรับ ผู้บวชระยะสั้นของคณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๐ (๖) แห่งพระราชบัญญัติกำหนด
วิทยฐานะผู้สำเร็จวิชาการพระพุทธศาสนา พ.ศ. ๒๕๒๗ และมติที่ประชุม
คณะกรรมการการศึกษาของคณะสงฆ์ ครั้งที่ ๑/๒๕๓๙ เมื่อวันที่ ๘ กุมภาพันธ์
๒๕๓๙ จึงแต่งตั้งผู้มีรายนามต่อไปนี้ เป็นคณะกรรมการทำหน้าที่จัดทำหลักสูตร
ศาสนศึกษา สำหรับผู้บวชระยะสั้น คือ

๑. พระธรรมกิตติวงศ์	วัดราชโอรสาราม	ประธานคณะกรรมการ
๒. พระเมธีวราภรณ์	วัดชลประทานรังสฤษฎ์	อนุกรรมการ
๓. พระเมธีธรรมาภรณ์	วัดประยุรวงศาวาส	อนุกรรมการ
๔. พระครูปลัดสุวัฒนพรหมคุณ	วัดมหาพฤฒาราม	อนุกรรมการ
๕. พระมหาต่วน สิริธมโม	วัดสุทธาราม	อนุกรรมการ
๖. นายไสว มาลาทอง	นักวิชาการศาสนา ๘ ว	อนุกรรมการ
๗. นายบุญมา จิตจรัส	นักวิชาการศาสนา ๗ ว	อนุกรรมการ
๘. นายพิสิฐ เจริญสุข	นักวิชาการศาสนา ๖ ว	อนุกรรมการ
๙. นายเสนาะ ผดุงฉัตร	นักวิชาการศาสนา ๖ ว	อนุกรรมการ
๑๐. นายปัญญา สละทองตรง	นักวิชาการศาสนา ๖	อนุกรรมการ

ภาคผนวก

ตัวอย่าง

กำหนดการพิธีบรรพชาอุปสมบท

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

วันที่ ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๔

- เวลา ๑๓.๐๐ น. - ผู้ที่สมัครเข้าร่วมบรรพชาอุปสมบทพร้อมกัน
ณ บริเวณที่กำหนด
- เวลา ๑๓.๓๐ น. - ทำพิธีปลงผมนาคแต่งชุดนาค (ผู้บวชศีลจารีณี
แต่งชุดขาว)
- เวลา ๑๕.๐๐ น. - นาคพร้อมกัน ณ บริเวณพิธี
- เวลา ๑๕.๓๐ น. - ประธานพิธีเดินทางมาถึงบริเวณจัดพิธี
- ประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย
 - พิธีกรอาราธนาศีล
 - ประธานสงฆ์ให้ศีล ทุกคนสมาทานศีลพร้อมกัน
 - พิธีทำขวัญนาค (หรือแสดงพระธรรมเทศนา
สอนนาค)
 - ประธานพิธีถวายไทยธรรมแด่พระสงฆ์
 - พระสงฆ์อนุโมทนา
 - ประธานพิธีกรวดน้ำ รับพร
 - เสร็จพิธี

วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๔

ภาคเช้า

- เวลา ๐๗.๓๐ น. - นาคและศีลจาริณีทุกคนพร้อมกัน แห่รอบพระอุโบสถและเข้าประจำที่ในบริเวณพิธี
- เวลา ๐๘.๓๐ น. - ประธานพิธีเดินทางมาถึงบริเวณจัดพิธี
- ประธานพิธีจุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย กราบ ๓ ครั้ง ลูกขึ้นหันไปทางพระฉายาลักษณ์ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ถวายความเคารพ (คำนับ) แล้วกลับไปนั่งที่
 - พิธีกรอาราธนาศีล พระสงฆ์ให้ศีล ทุกคนรับศีล จบแล้ว
 - (ผู้แทนหน่วยงาน) กล่าวรายงานต่อประธานในพิธี
 - ประธานพิธีลุกจากที่นั่ง ไปยืนที่ด้านหน้าโต๊ะหมู่ประดิษฐานพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี (ทุกคนในที่ประชุมนั้นยืนขึ้น)
 - ประธานพิธีเปิดฝากรวยที่ครอบกระทงดอกไม้บนธูปเทียนแพหน้าพระฉายาลักษณ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี วางไว้ด้านข้าง ถอยออกมา ถวายความเคารพ (คำนับ) พร้อมกับผู้ที่ประชุมอยู่ในที่นั้น

- ประธานอ่านคำถวายพระพรชัยมงคล จบแล้ว
ถวายความเคารพพร้อมกัน
- ประธานพิธีมอบผ้าไตรให้นาค (ผู้บรรพชา
อุปสมบท)
- บิดามารดา ผู้ปกครอง มอบผ้าไตรให้นาค
- ทำพิธีบรรพชาสามเณร (ผู้ที่จะบวชศีลจารีณ
ให้แยกไปทำพิธีบวชต่างหาก หรือ ทำพิธีต่อ
จากพิธีบรรพชาสามเณรเสร็จสิ้นก็ได้)
- ประธาน ข้าราชการผู้ใหญ่ และผู้แทนประชาชน
ถวายจตุปัจจัยไทยธรรมแด่พระสงฆ์
- พระสงฆ์อนุโมทนา
- ประธานกรวดน้ำ รับพร เป็นอันเสร็จพิธี

ภาคบ่าย

- เวลา ๑๓.๐๐ น.
- ทำพิธีอุปสมบทพระภิกษุ (ถ้ามี) หรืออาจจะทำ
ต่อเนื่องกับพิธีบรรพชาสามเณรก็ได้ (ดูความ
เหมาะสมของเวลา)

หมายเหตุ กำหนดการนี้ สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามความเหมาะสม
ของเวลาและสถานที่ หรือประเพณีนิยมของท้องถิ่น

ตัวอย่าง

คำกล่าวรายงาน

ในพิธีถวายพระพรชัยมงคลและพิธีบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔

ของอธิบดีกรมการศาสนา

วันเสาร์ที่ ๒ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๔ ณ วัดยานนาวา

เขตสาทร กรุงเทพมหานคร

กราบนำสการ พระพรหมวชิรญาณ ที่เคารพอย่างยิ่ง

เรียน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมที่เคารพ

กระผม นายสด แดงเอียด อธิบดีกรมการศาสนา ในนามของข้าราชการ และพุทธศาสนิกชนทุกท่าน มีความซาบซึ้งในเมตตาจิตของพระเดชพระคุณ เป็นอย่างยิ่ง ที่ได้อนุเคราะห์มาเป็นประธานฝ่ายสงฆ์ และขอขอบพระคุณ อย่างสูง ที่ท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมได้กรุณามาเป็นประธาน ฝ่ายฆราวาส ในพิธีถวายพระพรชัยมงคลและพิธีบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติฯ ณ วัดยานนาวา ในวันที่

เนื่องในวันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ๒ เมษายน ๒๕๕๔ นับเป็นโอกาสสำคัญอีกวาระหนึ่ง ที่ประชาชนชาวไทยทุกหมู่เหล่าจะได้ร่วมกันเทิดพระเกียรติ และแสดงความ สำนึกในพระมหากรุณาธิคุณด้วยการบำเพ็ญคุณงามความดีถวายพระราชกุศล กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม ร่วมกับคณะสงฆ์ และส่วนราชการต่าง ๆ รวมถึงพุทธศาสนิกชนทั่วประเทศ ได้ร่วมกันจัดโครงการบรรพชาอุปสมบท

พระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ ขึ้น โดยมี
วัตถุประสงค์ดังนี้

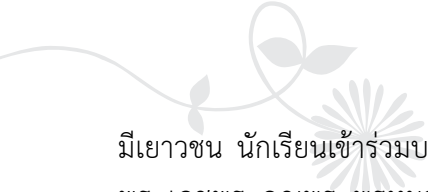
๑. เพื่อถวายพระราชกุศลแด่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยาม
บรมราชกุมารี

๒. เพื่อส่งเสริมให้เด็ก เยาวชน และประชาชนได้รับการพัฒนาคุณ
ธรรม รับการปลูกจิตสำนึกค่านิยมที่ถูกต้อง เป็นคนดีมีคุณภาพ ตลอดจนให้เห็น
คุณค่า วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีงาม เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม
ที่มีคุณภาพ บนพื้นฐานของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง อันจะนำไปสู่การ
พัฒนา สังคมและประเทศชาติให้มีความสงบสุขอย่างถาวรและยั่งยืนต่อไป

กรมการศาสนาได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนวัดต่าง ๆ จัดโครงการ
บรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ
ทั่วประเทศ ตลอดมาเป็นประจำทุกปี สำหรับปี ๒๕๕๔ นี้ มีวัดต่าง ๆ
ได้เสนอโครงการมายังกรมการศาสนา ถึงขณะนี้ มีจำนวนทั้งสิ้น.....วัด
มีผู้ประสงค์จะบรรพชาอุปสมบท จำนวน.....คน และมีเยาวชนหญิงขอ
บวชศีลจาริณีอีก จำนวน.....คน โดยจะจัดพิธีบรรพชาอุปสมบท
และบวชศีลจาริณีพร้อมกันทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในวันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๓
ผู้เข้าร่วมบรรพชาอุปสมบทและบวชศีลจาริณีในโครงการนี้ จะได้รับการศึกษา
อบรมตามหลักสูตรศาสนศึกษาสำหรับผู้บวชระยะสั้นของคณะกรรมการ
การศึกษาของคณะสงฆ์ และวิชาการอื่น ๆ เป็นการสร้างเสริมประสบการณ์
ให้สามารถนำหลักธรรมไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาตนเองให้เป็น
พลเมืองที่ดีของชาติต่อไป

สำหรับการจัดโครงการเฉลิมพระเกียรติฯ ณ วัดยานนาวา ในครั้งนี้
กำหนดจัดบรรพชาสามเณรในวันเสาร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ และจะจัด
บวชศีลจาริณีในวันเสาร์ที่ ๑๖ เมษายน ๒๕๕๔ การบรรพชาสามเณรในวันนี้

มีเยาวชน นักเรียนเข้าร่วมบรรพชาทั้งสิ้น.....คน ได้รับความเมตตาจาก พระเดชพระคุณพระพรหมวชิรญาณ กรรมการมหาเถรสมาคม เจ้าอาวาส วัดยานนาวา ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินงาน นอกจากนี้ยังได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานและองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ตลอดถึงพุทธศาสนิกชนทุกท่าน

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอกราบเรียนเชิญท่าน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรมได้โปรดเป็นประธานประกอบพิธีถวาย พระพรชัยมงคล แต่สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี กล่าวเปิดโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติฯ และมอบ ผ้าไตรแก่นาคผู้ที่จะบรรพชาสามเณรตามลำดับต่อไป

ตัวอย่าง

คำกล่าวถวายพระพรชัยมงคล

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔

ข้าพระพุทธเจ้า...(ชื่อ-นามสกุล, ตำแหน่ง)...ในนามของพสกนิกร
ทั้งหลายในภูมิภาคนี้ ขอประกาศราชสดุดีเฉลิมพระเกียรติ เนื่องในโอกาส
วันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔ แห่งสมเด็จพระเทพรัตน
ราชสุดา เจ้าฟ้ามหาจักรีสิรินธร รัฐสีมาคุณากรปิยชาติ สยามบรมราชกุมารี

ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลาย ที่ได้มาประชุมพร้อมกันในที่นี้ ล้วนมี
จิตโสมนัส และสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณเป็นล้นพ้น ที่ได้ฝ่าละอองพระบาท
ทรงมีพระวิริยะอุตสาหะ และพระราชปณิธานอันแน่วแน่ ในการบำเพ็ญ
พระราชกรณียกิจด้วยพระราชหฤทัยเปี่ยมด้วยพระเมตตากรุณา เพื่อบำบัดทุกข์
บำรุงสุขแก่อาณาประชาราษฎร์ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์อยู่ในดวงใจของพสกนิกร
ชาวไทยตลอดมา

เนื่องในวาระอันเป็นศุภมงคลนี้ ข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายขอ
พระราชทานถวายพระราชกุศลด้วยการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณร
และบวชศีลจาริณีเพื่อเฉลิมพระเกียรติฯ และขอถวายพระพรชัยมงคล
ขออำนาจผลบุญแห่งปวงข้าพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ได้กระทำไว้ พร้อมทั้ง
อานุภาพแห่งคุณพระศรีรัตนตรัย พระสยามเทวาธิราช สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย
และพระบารมีแห่งสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชทุกพระองค์ โปรดอภิบาล
ให้ใต้ฝ่าละอองพระบาท ทรงมีพระพลานามัยสมบูรณ์ ปราศจากโรคพาธและ

แนวทางการดำเนินงาน

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อน

อุปถัมภ์วันตรายทั้งปวง พระชนมายุยิ่งยืนนาน ทรงพระเกษมสำราญเป็นนิตย์
ขอทุกสิ่งจงสัมฤทธิ์ดังพระราชหฤทัยปรารถนา เป็นมิ่งขวัญของข้าพระพุทธเจ้า
ทั้งหลาย ตราบจิรัฏฐิติกาล เทอญ.

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม

ตัวอย่าง

คำกล่าวเปิดงาน

**โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี
ของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
วันเสาร์ที่ ๒ เมษายน ๒๕๕๔
ณ วัดยานนาวา เขตสาทร กรุงเทพมหานคร**

**กราบนมัสการ พระเดชพระคุณพระพรหมวชิรญาณ ที่เคารพอย่างยิ่ง,
พระคุณเจ้าทุกรูป, อธิบดีกรมการศาสนา และท่าน
ผู้มีเกียรติทุกท่าน**

กระผมรู้สึกเป็นเกียรติเป็นอย่างยิ่งที่ได้มาเป็นประธานเปิดโครงการ
บรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี ณ วัด
ยานนาวา ในวันนี้

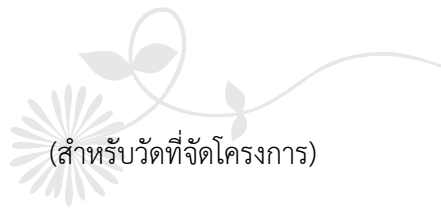
ตามที่อธิบดีกรมการศาสนา แจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของการจัดงาน
วันนี้ เป็นเรื่องที่น่ายินดีสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และพุทธศาสนิกชนทุกท่าน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียน เยาวชนที่สมัครเข้าร่วมโครงการบรรพชาสามเณร
ซึ่งนอกจากจะได้ร่วมถวายพระราชกุศลแล้ว ยังได้ทดแทนพระคุณของบิดามารดา
และบุพการีผู้มีพระคุณและเป็นเรื่องที่ดีสำหรับตนเอง คือได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้
หลักธรรมคำสอนจากพระอาจารย์ที่มีความรู้ ได้มีโอกาสศึกษาเรียนรู้
วัฒนธรรมประเพณี วิชาการอื่น ๆ และได้รับการฝึกฝนอบรมตนเองให้เป็นคนดี
มีศีลธรรม มีระเบียบวินัย และเป็นคนดีของชาติในอนาคต

กระทรวงวัฒนธรรมดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาลในการเสริมสร้างบทบาทของสถาบันครอบครัว ร่วมกับสถาบันทางศาสนา สถาบันการศึกษา และสถาบันทางสังคมอื่น ๆ ในการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ดี และการเฝ้าระวังทางวัฒนธรรมที่มีผลต่อการเบี่ยงเบนพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน รวมทั้งสนับสนุนการผลิตสื่อสร้างสรรค์ สร้างกระแสเชิงบวกให้แก่สังคม และเปิดพื้นที่สาธารณะที่ดีให้แก่เด็กและเยาวชน ดังนั้น การที่กรมการศาสนาได้ให้การส่งเสริมและสนับสนุนวัดต่าง ๆ จัดโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อนทั่วประเทศ ตลอดมาเป็นประจำทุกปี จึงเป็นเรื่องที่น่าชื่นชมยินดีเป็นอย่างยิ่ง และพวกเราชาวพุทธทุกคนจะต้องให้การสนับสนุน จึงขอให้เยาวชน นักเรียนทุกคนที่เข้าร่วมบรรพชาเป็นสามเณรในครั้งนี้ จงตั้งใจศึกษาเล่าเรียนอย่างเต็มความสามารถ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระอาจารย์ทุกประการ และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้เป็นหลักปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่ เป็นเยาวชนที่ดีของชาติ ขออวยพรทุกคนจงมีความสุขความเจริญตลอดไป และขอให้การโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อนในครั้งนี้ จงประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทุกประการ

บัดนี้ ได้เวลาอันสมควรแล้ว กระผมขอเปิดโครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ณ บัดนี้

(สำหรับวัดที่จัดโครงการ)

แบบรายงานผลการดำเนินงาน

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีណิภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ครั้งที่ ๑)

คำชี้แจง

แบบรายงานนี้ มีจุดประสงค์เพื่อใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน
ในเชิงปริมาณในเบื้องต้น จึงขอความกรุณาให้ข้อมูลที่ถูกต้องตาม
ความจริง แล้วส่งไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด หลังจากจัดพิธี
บรรพชาอุปสมบทหรือบวชศีลจารีណิโดยไม่ต้องรอให้โครงการเสร็จสิ้น
ภายในวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๔ (วัดในส่วนกลางส่งกรมการศาสนา)
ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้ (โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๗๙๔)

๑. วัดที่จัดโครงการ.....หมู่ที่.....
ตำบล.....อำเภอ.....
จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทร.
๒. จัดบรรพชาอุปสมบทที่วัด.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....
เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๓. บวชศีลจาริณีที่วัด.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

เมื่อวันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๔. จำนวนผู้ร่วมโครงการ

๔.๑ บรรพชาสามเณร จำนวนรูป

๔.๒ อุปสมบทพระภิกษุ จำนวน.....รูป

๔.๓ บวชศีลจาริณี จำนวน.....คน

รวม.....รูป/คน

๕. ประชาชนที่มาร่วมพิธีประมาณ.....คน

รับรองตามนี้

ลงชื่อ.....

(.....)

เจ้าอาวาสวัด.....

(สำหรับวัดที่จัดโครงการ)

รายงานผลการดำเนินงาน

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารณีภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี

ประจำปี ๒๕๕๔

(ครั้งที่ ๒)

คำชี้แจง

แบบรายงานผลนี้ มีจุดประสงค์รวบรวมผลการดำเนินการตามโครงการของวัดต่าง ๆ เพื่อใช้ในการประเมินผลตามตัวชี้วัดเชิงปริมาณและคุณภาพ จึงขอความกรุณาให้ข้อมูลที่ถูกต้องตามความจริงโดยครบถ้วนแล้วส่งไปยังสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด ภายในวันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๕๔ (วัดในส่วนกลางส่งกรมการศาสนาโดยตรง) ขอขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ส่วนที่ ๒

๑. วัด.....หมู่ที่.....ตำบล.....
อำเภอ.....จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....
โทร.
๒. ชื่อเจ้าอาวาสหรือผู้อำนวยการโครงการ.....ตำแหน่ง.....
๓. การดำเนินการ
 - ๓.๑ ระยะเวลาดำเนินการ

- เริ่มต้นโครงการ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

- สิ้นสุดโครงการ วันที่.....เดือน.....พ.ศ.

๓.๒ จัดบรรพชา/อุปสมบทที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

บวชศีลจารีณที่วัด.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

๓.๓ จัดอบรมที่.....ตำบล.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

๓.๔ ประธานพิธีฝ่ายสงฆ์.....

ตำแหน่ง.....

ประธานพิธีฝ่ายฆราวาส.....

ตำแหน่ง.....

๓.๕ จัดอบรม จำนวน.....วัน

() หลักสูตรศาสนศึกษาาระยะสั้นของกรมการศาสนา

() หลักสูตรอื่น ๆ คือ

๑.

๒.

๓.

๔. จำนวนผู้เข้าร่วมโครงการ

๔.๑ จำนวนผู้บรรพชา/อุปสมบท.....รูป (แยกเป็นพระภิกษุ.....รูป
สามเณร.....รูป)

๔.๒ จำนวนผู้บวชศีลจารีณ.....คน

๔.๓ จำนวนวิทยากร/ผู้สอน.....รูป/คน

- ๔.๔ จำนวนประชาชนที่มาร่วมพิธีประมาณ.....คน
- ๔.๕ จำนวนประชาชนที่มาร่วมทำบุญโดยเฉลี่ยวันละ.....คน
๕. งบประมาณดำเนินการ
- ๕.๑ รายรับ จำนวน.....บาท โดยมีรายการดังนี้
- ๕.๑.๑ ทุนเดิมของวัด.....บาท
- ๕.๑.๒ งบบริจาคของประชาชน.....บาท
- ๕.๑.๓ งบอุดหนุนจากกรมการศาสนา.....บาท
- ๕.๑.๔ งบอุดหนุนจากหน่วยอื่น.....(โปรดระบุ)
- ๕.๒ รายจ่าย จำนวน.....บาท โดยมีรายการดังนี้
- ๕.๒.๑ จ่ายค่าสมณบริหาร.....บาท
- ๕.๒.๒ จ่ายค่าภัตตาหาร เครื่องดื่ม.....บาท
- ๕.๒.๓ จ่ายค่าเตรียมการ สถานที่.....บาท
- ๕.๒.๔ จ่ายในการจัดการศึกษาอบรม.....บาท
- ๕.๒.๕ จ่ายค่าพาหนะติดต่อกงาน.....บาท
- ๕.๒.๖ อื่น ๆ.....บาท
๖. ผลที่ได้รับจากการดำเนินการ
- ๖.๑ ด้านปริมาณเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ.....
- ๖.๒ ด้านคุณภาพเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้คิดเป็นร้อยละ.....
- ๖.๓ ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับประชาชน/สังคม.....
๗. ปัญหาอุปสรรค
-
-
-

๘. ข้อคิดเห็นเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

ส่วนที่ ๓
ภาพถ่ายกิจกรรม

(แนบภาพถ่ายกิจกรรมขนาดโปสการ์ดหรือซีดีรูปภาพ ไม่เกิน ๑๐ ภาพ)

รับรองตามนี้

ลงชื่อ.....

(.....)

เจ้าอาวาสวัด.....

(สำหรับจังหวัด)

สรุปผลการดำเนินงาน

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจาริณีภาคฤดูร้อน เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (ครั้งที่ ๑)

จังหวัด.....

ที่	สถานที่ดำเนินการ			ผลการดำเนินงาน (รูป/คน)		
	วัด	ตำบล	อำเภอ	ภิกษุ	สามเณร	ศีลจาริณี

รับรองตามนี้

ลงชื่อ.....ผู้รายงาน

(.....)

ตำแหน่ง.....

สรุปผลการดำเนินงาน
โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารณิกาคฤศร่อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระรัตนราชสุตาฯ สยามมบรมราชกุมารี
ประจำปี ๒๕๕๓
(ครั้งที่ ๒)

จังหวัด.....

ที่	สถานที่ดำเนินการ		ผลการดำเนินงาน (รูป/คน)			งบประมาณ (บาท)			
	วัด	ตำบล	อำเภอ	ภิกษุ	สามเณร	ศีลจารณิก	งบบุคลากร	งบอื่น ๆ	รวม

รับรองตามนี้

ลงชื่อ.....ผู้จัดทำรายงาน
(.....)
ตำแหน่ง.....

(ตัวอย่างวุฒิบัตรสามแฉก)

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ขอมอบวุฒิบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

สามเณรวินัย ใจดี

ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรศาสนศึกษาสาระขั้นของกรมการศาสนา

ณ วันที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ขอให้เป็นผู้พุทธมามกะและศาสนทายาทที่ดี มีความสุข ความเจริญ เทอญ

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๓

(.....)

(นายสดี แดงเอียด)

เจ้าคณะจังหวัด.....

อธิบดีกรมการศาสนา

(ตัวอย่างวุฒิบัตรพระภิกษุ)

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม

ขอมอบวุฒิบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

พระวินัย สุริชานัน (ใจดี)

ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรศาสนศึกษาขั้นพื้นฐานของกรมการศาสนา

ณ วัด..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ขอให้เป็นผู้ประพฤติดีและศรัทธาในพระพุทธศาสนา มีความสุข ความเจริญ เที่ยง

ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

(.....)

เจ้าคณะจังหวัด.....

(นายสดี แดงเอียด)

อธิบดีกรมการศาสนา

(ตัวอย่างวุฒิบัตรศึกษารัณี)

โครงการบรรพชาอุปสมบทพระภิกษุสามเณรและบวชศีลจารีณีกภาคฤดูร้อน
เฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี
เนื่องในโอกาสวันคล้ายวันพระราชสมภพ ๒ เมษายน ๒๕๕๔

กรมการศาสนา กระทรวงวัฒนธรรม
ขอมอบวุฒิบัตรฉบับนี้ให้เพื่อแสดงว่า

เด็กหญิงสุชาดา ใจดี

ได้ผ่านการอบรมหลักสูตรศาสนศึกษาสาระยั้งส่นของกรมการศาสนา

ณ วันที่..... ตำบล..... อำเภอ..... จังหวัด.....

ขอให้เป็นผู้พุทธมามกะและศาสนทายาทที่ดี มีความสุข ความเจริญ เทอญ
ให้ไว้ ณ วันที่ ๓๐ เมษายน พุทธศักราช ๒๕๕๔

(.....)

(นายสต แดงเอียด)

เจ้าคณะจังหวัด.....

อธิบดีกรมการศาสนา

สอบถามข้อมูล / ประสานงาน

- ฝ่ายศาสนาสงเคราะห์และส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนา
กองศาสนูปถัมภ์ กรมการศาสนา
กระทรวงวัฒนธรรม (ชั้น ๑๖)
ถนนบรมราชชนนี แขวงบางบำหรุ
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร
โทร. ๐ ๒๔๒๒ ๘๗๙๓-๔
โทรสาร ๐ ๒๔๒๒ ๘๗๙๔
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดทุกจังหวัด
- www.dra.go.th

